

Naiste Hääl

Eesti Naisorganisatsioonide Liidu
Häälekandja

Nr 11

SISUKORD: 1) „Naiste Hääle“ sõpradele, tellijatele ja lugejatele! 2) Mait Metsanurk. 3) Uus perekonnaõigus Soomes astub jõusse 1. jaanuaril 1930. a. 4) Patuoinas. 5) Rahvusvaheliste naisorganisatsioonide koostöö. 6) Öhtune lumi Hiirayama juures. 7) Pilg Hollandi ellu. 8) Film naiste elust. 9) Kroonika.

PERENAINE: 1) Müretsege talveks õitsevaid hii! 2) Rinnalapse eest hoolitsemine. 3) Talveriietuse tervishoiust. 4) Pesu korrashoidmisest. 5) Lambaliha. 6) Käsitöö ja riietus.

"Naiste Hääl"

**Eesti Naisorganisatsioonide Liidu häälekandja.
Ilmub 1 kord kuus.**

Toimetaja: MARIE REISIK
Väljaandja: Eesti Naisorganisatsioonide Liit
Toimetaja kodune aadr.: Jaani t. 9 Telef. 13-91

Toimetus ja talitus asub:
TALLINN, Rataskaevu tänav 22
Avatud kella 12—2 Telefon 6-52

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja teised lehetellimiste vastuvõtjad.

Tellimise hind: poolaastaks — 2 kr., aastaks — 4 kr. Üksiknumber 40 senti.
Väljamaa tellimine 5 kr. 50 s.

Kuulutuste hind: terve lehekülg — 30 krooni. 1 mm ühel veerul — 10 senti.

CARTIER-BRESSON
PARIS

PESUKINDLAD PARIS VÄRVID

KÄSITÖÖLÕNGAD

Esimese klassi prantsuse vabriku
saadused

Kaitsemärk

„A la Croix“

PESUKINDLAD VÄRVID
(300 värvi)

Märkniiidid

Pärllõngad

Brillanté d'Alger (Mouliné)

Heegeldamise niidid

liri lõngad

Linased lõngad

Hedebo niit

Nöelumise lõngad

Asutatud aastal 1825

MÄISTE HÄÄL

E. NAISSORGANISATSIOONIDE LIIDU HÄÄLEKANDJA

Nr. 11

November 1929

III aastakäik

„Naiste Hääl“ sõpradele, tellijatele ja lugejatele!

Kolme aasta eest teostus Eesti Naisliidu kauaegne unistus ja soov — oma häälekandja väljaandmine. Käesoleva aasta detsembrikuul möödub kolm aastat esimese „Naiste Hääl“e“ numbri ilmumisest. Kolm aastat on iseenesest lühike aeg, kuid isegi selle jooksul võivad olukorrad muutuda ja eluga kaasa sammudes võib nendegi paari aasta kestel näha mõndagi edusammu meie elu arenemises. Suure rahuldustundega võime meie, eesti naised, kinnitada, et meil eriti naiste koondumine ja arenemine on selle aja kestel teinud suuri edusamme mitmelgi alal. Seda edu näeme ja hindame meie ka meie naiste ajakirjanduses. Naisliit tundis oma tegevuse algusest peale tarvidust oma häälekandja järele, tarvidust esijoonest just oma ideede edasikandmiseks naiste hulkadesse. Naise ülesannete selgitamine perekonnas, ühiskonnas ja riigis, meie naiste tutvustamine naiste püüete saavutustega meil ja mujal kultuurilmas, naise kodanikukohused, emakohused, perenaise kohused, kutsetöölise kohused ja ühtlasi ka õigused, pidid leidma esijoonest käsitamist uues ajakirjas. Meil juba tol korral olemas olevate naisajakirjadega, millised seekord olid „Naiste töö ja elu“ ja „Eesti Naine“, ei mõelnud uue ajakirja väljaandjad mitte võistelda. Kuna meil aga seekord täiesti puudus ajakiri, mis oleks perenaise tegevusala ja kodumajandust käsitanud laiemas ulatuses, arvas Naisliit, et tema oma häälekandja juures loob erilise osa, mis just perenaise eriülesannetele pühendatud. Mõni kuu hiljem täiendati see osa veel „käsitöö ja riie-tuse osakonnaga“.

Nüüd vahepeal on meil aga olukord naisajakirjanduse alal tunduvalt muutunud. „Naiste töö ja elu“, mille üheks peaülesandeks oli ka just nais-

õigusliste küsimuste selgitamine, ühines peagi „Naiste Hääl“ega“, päris õieti hinnates, et Naisliit on see loomulik keskkoh, kust peab välja minema just naispoliitiline selgitustöö. „Eesti Naine“ on esijoonest, nagu ta ennast ka ise nimetab, „perekondade ajakiri“, käsitades tõesti peajoonest perekonnale ligidalseisvaid küsimusi, olles ühtlasi ka Naiskarskusliidu häälekandjaks, sellega karskusküsimuste arutajaks. Ka riie-tuse ja käsitöö osakond on seal alaliselt arenemas.

Perenaiste jaoks ilmub aga uus ajakiri „Talu-perenaine“, mis oma otstarvet ja juba nime kaudu väljendatud ülesannet täidab hästi, nagu seda tõendab selle ajakirja kiire levimine.

Naisliidu üldjuhatus võttis sellepärast käesoleval sügisel meie praeguse naisajakirjanduse olukorra põhjalikule ja erapooletule kaalumisele. Erinemine tähendab ikka edu ja sellepärast tervitab Naisliit, kelle ülemaks püüdeks on meie naiste kõigekülgne edendamine, suure rõõmuga ka meie naisajakirjanduse erinemist kindlate ülesannete piirkondadesse. See erinemine võimaldab ühtlasi ka Naisliidule oma ajakirjale anda puhtfeministilise ilme.

Nende kaalutluste põhjal otsustas Naisliidu üldjuhatus oma häälekandja kuju muuta ses mõttes, et ta tuleval aastal ära jätab „Perenaise“ osa ühes „Käsitöö ja riie-tuse“ osaga. See võimaldab lehe väljaandjatele pühendada seda suuremat tähelepanu ja hoolt kõigile üldküsimustele, mis naistele ligidad, millede kohta nad peavad omandama ülevaate seks, et avaldada omi tahtmisi ja soove meie tegelikus elus. Meie alaliselt keerulisemaks muutuvad elutingimused nõuavad eriti palju teadmisi emalt nii kasvatus- kui kutsealal — siin tahab

„Naiste Hääl” neile abiks olla. Tervishoiu, kodukultuuri, hoolekande ja kõige mitmekesisemat sotsiaalset elu kui ka naisõiguslist seisukorda puutuvad küsimused peavad leidma käsitust Naisliidu häälekandjas. Ka kirjanduse alal tahab Naisliit oma lugejaid tutvustada nii meie oma kirjanduse kui väljamaa omaga ühelt poolt arvustuste kaudu, teiselt aga tuues oma ajakirjas antud ruumi piirides tooteid kirjandusest. Igasugused päevasündmused, milles kajastub naiste elu, naiste saavutused, kui ka naise praeguse seisukorra sagedane kurbloolus, peavad leidma ruumi selles ajakirjas. „Naiste Hääl” omal uuel kujul tahab olla esimene puhtkujuline naispoliitiline ja naiskultuuri kajastav ajakiri Eestis.

Kuna „Naiste Hääle” väljaandmisel „Pere-naise” osa oli õige kulukas, siis vähenevad selle ärajäämisel ka ajakirja kulud. Naisliit pole oma häälekandja väljaandmist kunagi hinnanud kui äriolist ettevõtet, vaid on seda toiminud paremas tahtmises: olla meie naistele abiks teadmiste omandamisel naiste töö ja püüete kohta meil ja mujal. Sellepärast on Naisliidu Juhatus otsusel „Naiste Hääl” tuleval aastal poole odavam. Aasta peale tellides maksab „Naiste Hääl” 1930. aastast alates 2 krooni, poole aasta peale tellides 1 kroon 20 snt.

Ajakirja väljaandjad püüdsid määrata lehele

võimalikult madala hinna seks, et võimaldada kõigile naistele neile tarviliku eriajakirja kõrval tellida ka „Naiste Häält”, mis peaks muutuma hädapäraseks tarviduseks igale mõtlejale naiskodanikule Eestis.

Et meie lugejad saaks pildi uuest ajakirja kujust, otsustas Naisliit detsembri numbril juba uuel kujul välja saata.

Nii „Naiste Hääle” väljaandjad kui ka toimetused loodavad kindlasti, et meie sõbrad ja tellijad jäävad meile ka edasi truuks, et nad tellivad aegsasti „Naiste Hääl’e” 1930. aasta peale; et nad võidavad temale uusi sõpru. Iga tellija ja lugeja aitab selleks kaasa, et meie naiste õigustatud tahtmised muutuvad ikka kaaluvamaks ja et naiste arvamine muutub mõõduandvamaks meie riiklises ja kultuurilises elus. Eesti Naisliit on ikka olnud ja püsib valvel meie naiste tarviduste eest. See valvelolek on toonud mõndagi parandust meie naiste olukorda. Iga naine, kes toetab Naisliitu, kes tunnistab Naisliidu häälekandja ka omaks häälekandjaks, toetab seega iseennast. Sellepärast loodab Naisliit päris kindlasti, et „Naiste Hääl”, mis nüüd oma hinna poolest muutub palju kättesaadavamaks, omal uuel kujul võidab uusi sõpru. Selleks aidaku kaasa kõik mõtlejad ja teadlikud naised!

Mait Metsanurk.

Viiekümneenda sünnipäeva puhul.

Mait Metsanurga esimene pikem teos on jutustus „Isamaa õilmed”, ilmunud a. 1908. Teos kirjeldab keskkooli haridusega talutütart, kes isatalust on võõrdunud, uut elumõtet leidmata. Püüdes lugejat uskuma panna, et „Isamaa õilmete” peategelase saatus enamikule haritud talutütardest tüübiline, laseb autor teda rutata ühest kerge-meelsest armuseiklusest teise; lugejale jääb siiski mulje, et kirjeldatud kuju on erandlik ja et tema kurbloolus pole nii paratamatu kui autor väidab.

Usutavama ja sügavama mulje jätab Metsanurga teine, „Isamaa õilmetest” kogukam teos: „Vaheasaare Villem” (1909), ühe talu majandusliku kokkuvarisemise lugu. Seekord on peategelaseks jõhker, nõrga tahtejõuga, noor taluomanik, kel kõigist pingutustest hoolimata korda ei lähe isalt päritud kodupaika enese käes hoida. Naine käe kõrval, paar kodu-heinamaalt nopitud kullerkupu- ja pääsusilma-õit pihus, lahkub ta isatalust. Kuigi mitte vaba mõningaist liialdustest, on „Vaheasaare Villem” Metsanurga mõjuvamaid ja kaasakiskuvamniid teoseid. Sügava mulje jätab peategelase naine Maali, kes armastuses ja enesesalgamises mehe eest rohkem kannatab kui usutavgi.

Tunduvalt nõrgem on Metsanurga kolmas, ro-

maaniks nimetatud pikem teos: „Orjad” (1912). Selle teosega on autor kasvatavalt ja õpetavalt mõjuda tahtnud, piitsutades eestlase põliselt sissejuurdunud orjameelt. Teos on aga ebaõnnestunud, kuna peakuju tundub kahepaiksena, iseenda tõekspidamisi tegelikus elus salgavana. Lisaks on autor „Orjadesse” nii palju sappi ja sallimatut viha valanud omaaegsete haritlaste vastu, et see paiguti on muutunud sootuks maotult mõjuvaks karikatuuriks.

Sõja- ning sõjale järgnevail aastail kirjutas Metsanurk võrdlemisi vähe. Parimateks kunstilises mõttes on novellid: „Toho-oja Anton” (1916) ja „Epp” (1920); esimene meeldib tagasihoidlikult luulelise ainekäsitleusega; teine asjaliku ja napi jutustuseviisiga. Stiili mõttes pakuvad need novellid parimat, mis Metsanurk tänini on loonud.

Kaugelt nõrgem kui need kaks novelli, on 1918. aastal ilmunud romaan „Ennäe inimest”, mis väga selgusetu ja katkendliku mulje jätab. Kirjanik on selles palju ideesid väljendada tahtnud (kunstniku ja kodanlase vahekorda puudutades, abielu-poolte õiguste küsimust riivates, kannatuste ja eneseleidmise ning pahede lunastamise probleeme osutades), kuid teose ideeline külg mõjub ähmaselt ja vähehõltselt. Sisuliselt täidavad suurema osa romaanist suurärimees Martensi armukadedusest võrsuvad ihu- ja hingelised kannatused.

Uue seaduse järel on abielunaisel õigus sõlmida itseisest-
valt lepinguid ja võtta enese peale kõiksugu kohustusi.
Tal on õigus itseisestvalt esineda ametajutustes, kohtus
j. n. e.

Kuna vana seadus abitaajade varanduslike wahet-
fordi korraldas nii, et ainuüksi mehel oli perekonnas
ajustamise õigus ühise varanduse üle, on uues seadu-
ses maksimaalsete õiguste põhimõttel esile toodud varan-
duse lahutus. Kumbki abielupoolel valitseb ise oma abielu-
lu toodud või abielu kestel omandatud varanduse üle.
Uue seaduse väljatöötajad said küll aru, et see uus põ-
himõte on dieiti jannu tundmatuse ja võiks ehk teata-
mail tordil mõjuda halvavalt ühiskonnale. Varanduse
lahutus on ka Skandinaavia mail uus põhimõte. Selle-
pärast jäeti seadusesse määrus, mis mõlemale abielu-
poolele annab võimaluse abielu ühise varanduse põhi-
mõtte teostamiseks ka teise varanduse kohta. See tähen-
dab, et abielu lõppemisel lahutuse või ühe abielupoole
surma läbi, üks abielupoolest pärib poole teise abielupoole
varandusest, nii palju kui jeda jääb peale võlgade ja
teiste kohustuste tajumist. Samane ühiskonnale alla-
kriipjutamine on heaks teguriks kokkuvõidumisel ja ühi-
sel tegutsemisel. Erilise määrusega on eriti kaitstud
liikumatu varandus, kodu järele ja tööriistad, mis,
kui nad kuuluvad ühele abielupoolele, mitte ühise teise
abielupoole loata ei või jaada panditud või müüdud.

Uus seadus tunnistab ka abielulepingut ja jeda ühegi
juuremal määraval kui vana seadus, kuna ta lubab abi-
elulepingu tegemist mitte ainult enne abielu sõlmimist,
vaid ka selle kestel. Selle tõttu võimaldatakse abielu-

pooltele kohanemise võimalust ka võimalikkudel wa-
randuslike olusordade muutumisel.

Sama ühedeõiguste põhimõte on läbi viidud ka sea-
duse osas, mis käsitleb lasti ja perekonna ülevõlpi-
damist. Abielupoolel on kohustatud ühisele töötama
oma laste heaks ja on mõlemad kohustatud hoolitsema
perekonna ülevõlpiamise eest, kumbki oma varanduse
ja tegemise võimete kohaselt. Tõsi, mida naine teeb
perenaise (!) hinnatakse tema osana perekonna üle-
võlpiamisel. **Uus seadus kinnitab seega ametlikult
tähtsaks õiget seisuks, et abielunaine ei ole mitte mehe
poolt ülevõlpiatud perekonnaliige, vaid oma koduse
tõega perekonna eest hoolitseja, just samuti nagu jeda
on mees.** Selle tõttu saab perenaise tööle osaks õigla-
sem hindamine ja see uus seisuks, mis nüüd naisel
avaneb perekonnas, loob temas kahetematat uusi töö-
võimalusi ja uut huvi oma töö vastu.

Need on kõige tähtsamad uue perekonna seaduse
põhimõtted, mis asetab kõik abielud, misjulgused sõlmi-
takse alates 1-st jaanuarist 1930. aastal, uuele ja õnne-
likumale seaduslikule alusele.

Uus perekonnadõigus mõjub ka päris tunduvalt
tagasi abielule, mis toimitud enne tema jõusse astu-
mist. Ka neis abieludes kaob uue seaduse jõusse astumi-
sel mehe eestkostja võim, mille tõttu abielunaised
omandavad seadusliku võimaluse itseisestvalt tegutse-
miseks. Peale selle omab naine ühedeõiguste mehega
varanduslike olusordade, elukohta jne., ka lastes-
se puutuvate küsimuste ajustamisel.

Selle vastu jääb aga varem sõlmitud abieludes

Sellased on peaaegu kõigi tema teoste peategelased,
— ükskõik, kas nad siis väliselusse suhtuvad ka-
destades, igatsedes, vihates või naiivse üleoleku-
tundega. Teguvõimsamaid, energilisi, elurõõmsaid
inimesi on Metsanurk mõnikord küll kirjeldada
katsumud; see pole temal aga mitte õnnestunud.
Muvõõra ja saamatu kõrvalseisja tüüp seisab kir-
janikule ilmselt lähemal kui jõuline tegutseja
tüüp.

Molli Pill.

Patuoinas.

„Ja ta peab Iisraeli laste koguduse käest võtma
faks noort sikku patu ohvriks.

Ja Aaron peab nende kahe siku eest liisku heitma:
teist liisku Jehoovale ja teist kõrve jaadetavale sikkule.

Ja Aaron peab mõlemad känd selle elava siku pea
peale panema ja tema peale üles tunnistama kõik
Iisraeli laste ülesõhtu ja kõik nende üleastumised
kõigi nende pattude järele ja peab siku lahti lastma
kõrve ühe mehe läbi, kes jaks kõlhab.”

3. Moosese r. 16.

Suudid võtsid pattude kiisimust kõigest. Karistused
olid rõõbedad iga ükssiku eest. Ent rahvus-
like pattude kogusumma arvel jaadeti kord aastaks
kõrve patuoinas lepituseks wahajale Jehoovale ja
võib olla meelituseks kõrve däämonitele, et enam ei
siujaks rahvast.

Meie matseleme lugedes sarnaseid arhailisi asju.
Vaatame ju meie nii või teisti läbi vormede ülesõhtu
ja rõveduste peale. Meie waba rahvas; võime
omale lubada mõndagi, mis oli keelatud muiste.

Silmapaistvalt joodjates tingimustes elutseb meil
väike armujumal — aamor. Pillub nooli igas suu-
nas. Sepitseb sidemeid ja sõlmi igasugustes kōmbi-
natsioonides. Tema võrkudes sipleb inimesi igast
jeltskonna kihist, alates soltiidi, auja perekonnaisaga
ja lõpetades waele pätiga. Wahapealsetel ajtnetel
figureerivad ametnikud, kontori- ja majateenijad,
autojuhid, korstnapühkijad jne. jne. Ei puudu ühegi
väetikeised koolipingilt.

Lugu algab romantilise kohtamisega, kuna ta lõpp
on pahatõhtu ühenduses kōmbluswahetkohaga.

Wabandust! On kaunis ebaesteetiline nimetada
sarnaseid ündseid asutusi. Kuid on olemas hirmsad
menadod, millised kõsteli trumpab jõleduse poolt sage-
dasti üle.

Meie müüme walgeid lilli kiisitushaigete kasuks,
sest meil pole peaaegu perekonda, kus mõni kodanik
ei jälita enesest wälja elu müümeid huikeld tuberkuloosi
näol.

Taud näib haarawat kogu rahwa nagu wampiir.

Kiik on jeniini võitlusseks tema vastu annud ai-
nult näljapenne.

„Mamoritõbised“ jaavad igatahes tõhusamat abi.
Läänud aastal näiteks kulutati suguhaiguste ravimise

maitsma perekonna lihtse varanduse põhimõtte. Mõnes juures ainult alluvad ja varanduslikud vahetorrad meie seadusele. Nii jäävad varandused, mis omaandatajate 1930 aastast peale, käsitatud uue seaduse põhjal. Nii vabastab uus seadus ka juba jõlnituid abieludes abielunaise kõige juurematest ebaõiglusest olukorradest.

Meie, eesti naised, soovime oma Soome õdedele südamest ömne nende suurepärase puhul. Juba kümme aastat, meie iseisemuse algpäevist jaadit, oleme meie juure huviga jälginud peandinaavia perekonnaõiguse areneist, oleme oma riigi rahvaesituse kui ka vastavate komisjonide tähelepanu juhtinud sellele — kuid tänini sellel tagajärgi olnud ei ole. Meie kuulume

iheloomult ka põhjamaade rahvaste hulka, meil armastatakse jeda rõhutada igal parajal juhul — väljaarvatud aga perekonna õiguse käsitamisel. Tähts loota, et meie seadusetegiad siiski veel võtaks vaevaks ja tõhijelt kaaluks ka uut Soome seadust, enne kui nad teevad oma lõpuotsuse meie perekonnaõiguse kohta ja esitavad selle valitjatele. Seft on päris kindel, et eesti naised enam ei lepi uue seadusega, mis neid perekonnas ei asetaks ihedõigustijele alusele teije abielupoolega, mis naist ei hinda ei perenaiseana, ei emana. Ei makstks ka unustada, et seadusel, mis hindab õigekajelt ja iheneväärikijelt temale alluvad, on määratu juure rahvasvatuslikne tähjus.

Rahvusvaheliste naisorganisatsioonide koostöö.

Suuri rahvusvahelisi naisorganisatsioone on terve rida, mis tekitab loomulikku tarvidust koordineerida nende tööd, et ära hoida asjata jõukultust. Välispoliitiliselt on naiste tähelepanu eriti köitnud rahuküsimus, Rahvasteliit ja Rahvusvaheline Tööküüroo. Asutati rahvusvaheliste naisorganisatsioonide segakomisjon sidepidamiseks Rahvasteliiduga. Segakomisjoni (Joint Standing Committee) kuuluvad 8 suurt naisorganisatsiooni:

- 3) Rahu ja Vabaduse Liiga;
- 4) Maailma Lepituse Liit;
- 5) Üleilmiline Karskusliit;
- 6) Noorte Naiste Kristlik Ühing;
- 7) Rahvusvaheline Ödede Ühing;
- 8) Akadeemiline Naisliit.

- 1) Rahvusvaheline Naisliit;
- 2) Rahvusvaheline Naiste häälõiguse ja riigikodaniku kasvatamise Liiga;

Joint Standing Committee asub Londonis ja ülekaalus on temas Inglise naised. Tema peategevus on senini seisnud kandidaatide otsimises ja ettepanemises mitmesugustesse Rahvasteliidu komisjonidesse. Suureks takistuseks on, et ta ei asu alaliselt Genfis ja koosolekuid ainult kaks korda aastas

peale iile 24. miljoni jendi: „armuhaigete“ ravi on makstata. Wiit jelle töttu tõusebki haigete arv kohutavalt: on wiisiks tingimata kasutada kõike, mida saab ilma hinnata, — olgu see kas wangla või suguhõiguste ravila.

Oleme liig väene rahvas, et lubada omale jarnait õudset luksust.

Meil valitseb ülemaaline tööpuudus. Iffji Tallinas oli hiljuti 600 töötat kodanikk. (Meist 400 naist.) Siin on ka registreeritud umbes kaks ja pool tuhat nälgiijat koolilast. Kui paljuil veel joolled kõlijewad peale nende, kes jeda on uurinud.

Uga jalanõud, aga riided?

Meie rahwafapital on äärmiselt väike. Peame iga iiffikut müinti ilmlõpmata weeretama näppude wahel enne kui otjustada, millist auwu temaga katta. Juist müündikeste-jendikeste päraft tekivad meil kõige ägedamad tiilid, rikutakse närwe, temwiit. Ngale äraarvanud jendile waatame kurwalt järele nagu mõnele muinasloolikijele kuldlinnule. Kui aga on kullutatud kümmed miljonid meie iildtaskest — riigikaskest, ropuste jälgede ravimijeks, siis oleme lausa kurjad. (Wähemalt need, kes elawad floosterlikult waga elu.) Kiiil jigelewad jõrmed, et laduda üleannetuile joolatuid wiitjadega häbelikku kohta...

Tõsi! Mitte nii temperamentijelt! Siika tajakaalus ja rahulikult nagu kurtu:riminene kumagi. Wiitjate

aeg on möödas meilgi. Täskuhuwide kaitjeks õelgem kindlasti:

„Lõbutoõijed makstu ije oma rawikulud.“ Südametunnistuse rahustijeks karistagem neid moraalijelt. Tehkem nagu juutide nupukad juhüd. Oõijigem patuoinas ja jaaktem ta lihahimupattude laadungiga maalt wälja mehe jaatel, „kes jeks kõlab.“

Kuhu? Üle piiri wiit ei jaa. Raabrid ei luba: neil omalgi jarnaseid karnaseid loomi küllalt. Saatkem kas Haroowa äärjessa metsja, Sirsti rabaõõõhu, või kuhu tahes mujale, kus asuwad meie kõrmedektonid, kes ahwatlemad rahwast meeletustele.

Rahjuks pole need read enam Ameerikat leiutamas. Voorber jaab teistele.

Mehed, — nad on iikka tähtsamate asjade toimijad, — ollagi kõwasti ametis patuoina õffimise kallal. 24 miljonit jenti on pannud kõrmataguse siigilema majesteedilgi: riigikõõõ jõtjalkomisjonis õffitawat hoolega ja piiha innuga uut lahenduswiisi suguhõiguste rawiprobleemile.

Sõrrad komisjonijst on jaanud omal ajal piiblikoolijte kaswatuse ja tunnewad waga hästi lugu patuoinast.

Kaks kätt on igal mehel täis andmeid rahwa ropustijst ja jõledustijst jinguelu alal. Jumal, ole armuline waejelle patuõfikule, kui ta kõrd leitakse! Kõõõõ lääge ja wänge patufandam laugeb siis ragijedes ta jarnede

seal peetakse, siis kui kokku astub Rahvasteliidu Täiskogu ja Rahvusvaheline Töökonverents. Raske on kaugelt jälgida viimaseid sündmusi, otsekohe ja täpselt informatsiooni saada, ka tabada soodsat õhkkonda ja parajat silmapilku teatava aktsiooni ettevõtmiseks. Kuid kõigest hoolimata on korda läinud võita tunnustust ülalnimetatud organisatsioonidele, kahetsetakse ainult, et Joint Standing Committee ei esita kõiki naisi. Kõrval seisavad näit. rahvusvahelised naistöölisorganisatsioonid, Juudi Naisliit, Katoliiklased ja veel mõned teised. Rahvasteliidu Sekretariaadis ja Rahvusvahelises Töökü büroos on üksikutele kõrgematele naisametnikkudele ülesandeks tehtud sidet pidada naisorganisatsioonidega.

Rahvasteliidus puudutatakse nii sagedasti, kas otsekohele ehk kaudselt, naistesse puutuvaid küsimusi, nii et see kaugeltki ükskõik ei ole, kas nais-esitajad teatavas komisjonis on või ei ole. Joint Standing Committee valvab selle järele, et igale vabale kohale üles seatakse ka naiskandidaate. Ta pöörab otsekohe kui kohast teada saab, organisatsioonide poole ja teeb neile ettepaneku nimetada kompetentseid ja kvalifitseeritud naisi, kes kandidaadidena kõne alla võiks tulla. Nii on mõnelgi naisel avanenud võimalus osa võtta huvitavast rahvusvahelisest tööst. Kuid alati ei õnnestu see mitte.

Rahvusvaheline Majanduskonverents

vahele ning murrab ta maha nagu torm üffiku puu lagedal väljal.

Mõnes juunas töötavad mehed umeruttu: ohverloom ollagi juba leitud. Saajuks olla ta sarvedeta, — enamloom nimelt. Pealegi mitte lihtne, vaid kultiimeeritud, tõuline; enam-vähem forralikult toidetud, hooliga hoitud just meeste eneste poolt.

Toda olemust jalwata pole meestel kuigi kardetaw: ta waihib põhimõtteliste küsimuste puhul enamisti ifka ja lubab omale võelda nii mõndagi.

Suht selle tõttu on mehed tähtsal kohal juurima jiidamerahuga seletanud, et lõwioja juguhai-guste lewitamises langewat jeltš-fonnadagami ja abielunaisele üldse.

Nii, kaastodanikud, naised! Tähendab, meeste aru järele on naised too hirmus kaff, mis jõob rahwa jõi, häwitab ta terwise nagu rooste raud. Naised olekid selle järele aimuiki paraliititute ja idiootide produtseerijad!

Mad on naktifusugur, sama kawal ja kuri kui madu paradisiis. Suidas siis!

Mäete, töötab waga perekonnaija büroos, pangas, kantseleis, äris. Sigistab naise, laste ja kogu rahwa kasuks. Naine, ja häbitu Potiwari eit, kirid teda lauja siilust. Suhtud jooma, prasiina; pillama wara ja terwist.

Ega seft midagi, kui ja oled noor ja tema mana: mehed ju hauani naitwid; pista förm suhu, ega ei

a. 1927 äratas naiste tähelepanu ja tehti selleks kõik, et sealt osa saaks võtta ka naised. Pöörati valitsuste poole palvega nimetada saadikuks ka mõni naine, mis täitmist leidis ainult Austria poolt (ühistegeplane pr. Emmy Freundlich). Veel teine võimalus oli olemas. Rahvasteliidu Nõukogul oli õigus omalt poolt ka nimetada kandidaate. Joint Standing Committee ettepanekul nimetati täieõiguslisteks liigeteks dr. Lüders Saksamaalt, dr. van Dorp Hollandist ja pr. Barbara Wootton Inglismaalt. See oli fenimismi võit.

M a n d a a t i d e k o m i s j o n i s, mis teeb tegemist asumaade valitsemisega, töötas suure eduga pr. Wicksell. Peale tema surma ei olnud kerge seda kohta täita, kuna see eeldab eriteadmisi ja koloniideküsimums vähe huvi äratav maades, kus koloniid puuduvad. Lõpuks nimetas Nõukogu pedagoogi, prl. Valentiine Dannevig'i (Norrast) sellele kohale, tema ülesandeks on tegemist teha kasvatusküsimumstega koloniides.

Püütakse esitust saada Rahvusvahelise Õiguse Kodifitseerimise kongressile, kus päevakorras rahvuse küsimus, eriti abielunaise rahvuse küsimus. Abielu naisele peab jääma õigus ise otsustada, kas ta tahab muuta oma rahvust mehe järele või mitte, ilma tema nõusolekuta ei tohiks seadus teda selleks sundida. Selles asjas on seadusandlus mitmel maal lahkuminev ja tahetakse teda ühtlustada üle ilma.

taipa hammuustada waejefene . . . Suht mõib teada too waga loomafene üldje, et ja walgastades siüitu, selge siüijilmakejega ja naeratades waid natufene juunurgafesjega meelitad teda, wähefogematut, otseteed põrgu, pattude kuristiffu?!

Ta mõtleb waid muidu nii weidi finuga ajawiiteks naljatada, kui, ütleme, oma jumalast antud abikaasafene on wähest haigemajas sünnituswaludes wõi walwab haige lapse woodikeje juures.

Mood ajad on meestele ifka päratu igawad. Ja just siis waritsete teie nagu ematiigid põõjas jaafi. Sajutate kurikawalalt nende üffindust ja wilumatust!

Jgawate päewade möödudes pöörduw mees muutmast tagasi oma kalli küljeluu, oma truu sukandelija kaisju! Wäga tihti on tal kostiks kaajas töbi, miilist häbi nimetada.

Ja imelik asi: lapsed sünniwad ja — surewad kohe, ehf sünniwad üldje surmutena! Elusail on jageli paha weri, filmahaigusjed, kondiwalu, mädapaisjed ja igasugune pahn — „jumalast . . .“

Enam kui oma hinge armastab naine last. Kas on võimalik, et tema kergemeelselt toob lapsele kõige raskest maid kannatust?!

Rõndides linnatänawail kohtate palju nägusaid, forralikult riietatud naisi. Tõfine ilme näos. Keda julgete süüdistada sugulijes lodewuses? Keda walida parwoinaks?

Tervishoiu komisjoni tööst võtab osa tehnilise nõuandjana dr. Alice Hamilton (Ameerika Ühisriikidest), püütakse paremat ja täielikumat esitust saada. Ühes alakomisjonis töötab veel dr. Janet Campbell (Inglismaalt) - kes uurib laste surevust.

Sotsiaalses komisjonis esitab naisi m-me Avril de Sainte-Croix, kes kogu oma elu on pühendanud võitlusele kahesuguse moraali vastu. Valitsuste esitajatena võtavad veel osa komisjoni töödust dr. Luisi, dr. Estrid Hein, dr. Gertrud Bäumer, pr. Romnicio. Võitluses naistega kauplemise vastu on tunduvalt edu märgata. Alguses ei tahetud kuulda avalikkude majade sulgemisest, taheti võidelda prostitutsiooni vastu endiste iganenud abinõudega. Aegamööda asuti admeid koguma ja küsimust põhjalikumalt uurima. Leiti, et seisukoha võtmist prostitutsiooni reglementeerimisküsimuses ei pääse, kui tahetakse tõsiselt lahendada naistega kauplemiseküsimust. Ilmus kuuluse eriteadlaste aruanne, mis valgust heitis kohutavatele tõeludele. Rahvasteliidu komisjonis on ka üles tõstetud naispolitsei küsimus, mis on üldiselt veel kaunis vähe tuntud, mida aga arutada kavatakse lähemal ajal. Kogutud andmed näitavad, et naispolitseinikud töötavad hea eduga mitmes riigis, olgugi et avalik arvamine veel kuskil naispolitseinikke täielikult ei poolda. Naispolitseiniku kutse eeldab põhjalikku haridust ja ko-

gemusi sotsiaalses töös. Tema ülesandeks on peaaegu alikult naistesse ja lastesse puutuvaid tüliküsimusi lahendada, järelevalvet teostada; palju tuleb tegemist teha asjadega, mis aitavad ära hoida kuritegusid. Naispolitseinikku ametisse pannes tuleb arvestada iseloomu tubliduse, hea üldhariduse ja korraliku kutselise ettevalmistusega, on ühtlasi nõuetav suur enesevalitsemisvõime. Sarnaseid isikuid leidub ja naiste ametisse panek on möödapääsemata ühiskonna huvides.

Lastekaitse töös esitab organisatsioone Rahvasteliidu vastavas komisjonis prl. Eleanor Rathbone. Palju tähelepanu pühendatakse vallaslapse seisukorrale üle ilma. Tahetakse välja töötada rida soovitusi valitsustele, juhtnööriks vastavate seaduste väljaandmisel. Alimentide küsimus, vallaslapse pärimisõigus j. n. e. seisavad esirinnas. Dr. Luisi ettepanekul a. 1926 võeti komisjoni päevakorda „laste abielud“. Rahvasteliidu sekretariaat on kogunud suure hulga andmeid, mida sõeluti ühiselt Lastekaitse komisjoni ja naistega kauplemise komisjoni poolt. Valitsustele soovitati tõsiselt tähelepanu pöörata hädaohtudele, mis seotud liiga varajase abiellumisega. Sagedasti on liiga varajane abielu ainult fiktiivne, prostitutsioonist elavate isikute ja orjakauplejate huvides. Seadusandlist kaitseiga arutades leiti, et võimata on teda ühtlustada, kuna noored igalpool mitte ühel ja samal ajal suguliselt küpseks ei saa.

Ei osta teha vahet õiglase ja ülekohutuse vahel pealiskaudselt keegi.

Uga hirmjad süüdistavad sõnad tähtsal kohal on ometi öeldud. Fakti ei saa teha olematuks. Sõnade faja on hahitunud, ent rufum mulje neift on olemas ja jääb kauaks meel.

Seniks kui meie naised ise ei muretse värsket õhtu jellesse umbhessje mustusatmosfääri.

Tuleb uurida, tuleb selgitada naiste tõelist osa jelles pahes.

Meie peame jõudma kindlale teadmisele, millist patufandjat, patuohvrit on meil vaja jaata kõrve: kas ifaft või emast olewust.

Wõi koguni mõlemaid?

Põhjendamatuid kahtlustusi kanda on sama ebanugaw, kui kanda filmust kaelas.

Süüdistamine umbropsi on jäme, wariseerlit, ebariitellit, argpükslit omanaha hoidmise wõte, millist meie naised kunagi ei poolda, waid otse wihkame.

Miks ei tarwita mehed aujalt relwa. Statistika on ju suurepärane mõõk igafuguste kahtlusfõlmede awamijeks.

Seadke kõrwuti arvud. Wõrrelge neid. Nad wõiwad rääkida illatato-selget keelt — hirmuks iihedele, rõõmuks teistele ehk lihtjalt kõigi rahulduseks.

Statistika alla, arvude raamisje hulewad furuda kõif haigusjuhud, olgu haige naine ehk mees. Wadagi ei tohi lubada lipjata eesriide warju ja fealt lasta

feelt näidata jälgiwale. Wuidu jaawad andmed ebaõiged.

Kui täpsete, õiglaste andmete kaudu langeb naise arwele kas wõi pool kogu juureft armupatufoormaft, siis tunnistame alandlikult:

„Isjand, furja olen teinud...“ ja ajume ufinafti koristama oma läweefijt, et ei tarwitjeks punastada mõistlikkude inimeste ees, kogu inimkonna ees.

Uga mehed? — Need teewad jeda tööd kaaja. Tingimata!

Olame jamas riigis, jõome jamas lauas, tegime iihjelt pattu, siis kanname ka iihjel jõul hurnnikusje kõif oma üleastumijed ja liialdujed. Seome nad tenasti puntrasje, ajetame pool patuoina fariwede wahjelle, pool patulambafese turjale ja jaadame need loomafesjed kõrve, nii kaugele, et ei tuleks enam kunagi tagafi...

Käo Orvik.

Ohtune lumi Hirayama juures.

Jutuustus Saapanist.

Ohtuti, kui nad ärkafid päewa kuunuse uimastuseft, wahjefid Nje ja Okuro aina jüdamlikkusi. Nje omas pilas walges õhtulleidis toetus laewapardale, tema kõrwal seijis Okuro mustas õhtuilkonnas. Mees ütles, naise kael olla nii liijas, nagu Aaftika noor kuu. Ja Nje armas, et ta armastab Okuro käfi, millel ei leidu jõrmuseft, mille fondid on peened ja tugewad. Ning mõlemad waatlesid jügawas

Autonoomselt töötab Rahvusvaheline Tööstööbüroo ja naised püüavad ka sinna saata nii palju esitajaid kui võimalik. Pööratakse samuti kui Rahvasteliidu asjus, valitsuste poole palvega saadikuteks valida ka naisi. Juhitakse tähelepanu Tööorganisatsiooni vastava paragrahvi peale, kus nõutakse, et juhustel, kus konverentsil arutusele tulevad küsimused, mis eriti huvitavad naisi, delegatsioonist osa võtaks vähemalt üks naine kui tehniline nõuandja. Albert Thomas, Rahvusvahelise Tööstööbüroo juhataja, omalt poolt saatis valitsustele samasisulise ringkirja. Kuid vähene on veel valitsuste arv, kes selle peale reageerivad, tuleb veel hulk jõudu kulutada selleks, et naissaadikute nimetamine saaks iseenesest mõistetavaks asjaks.

Rahvusvaheline Tööstööbüroo käsitab aineid, mis on esimese järgu tähtsusega naistele, kuna nad elulisi tööprobleeme puudutavad. Töökaitset, sotsiaalkindlustust ja teisi tähtsaid küsimusi on üksikasjaliselt uuritud, hulk teaduslist tööd ära tehtud. Siin areneb arusaamine rahvaste koostöötamise võimalustest ja selle kasust. Kaks voolu seisavad naisliikumises üksteise vastu, ühed naiste töökaitse poolt, teised vastu. Kaugelt suurem enamus kaitseb töökaitseadusi, ka kui nad puudutavad ainult naisi, kuid väga aktiivne väheumus teeb paljugi peavalu nii naisorganisatsioonidele, kui ka Rahvusvahelisele Tööstööbüroole. On välja-

töötatud hulk konventsioone, mis puudutavad mehi kui naisi. Uute konventsioonide väljatöötamisel katsuvad naisorganisatsioonid mõju avaldada, et rahuldust leiaks naiste huvid. Hulk lahinguid on löödud, hulk vaeva on nähtud ja jõudu kulutatud Rahulepingus leiduva põhimõtte pärast: ühine töö, ühine palk. Kui asuti palgamiinimumi konventsiooni eeltöid tegema, tegid naised hulk tööd selleks, et ka see konventsioon põhjeneks samal põhimõttel. Vastuseis on tugev, sest see on õrn küsimus ja nõuab põhjalikku ettevalmistavat tööd, kuid naised nõuavad igatahes, et nende arvamist küsitakse, kui päevakorras neid nii lähedalt puudutav küsimus. Tänu Rahvasteliidu sotsiaalse sektsiooni juhatajale, dame Rachel Crowley'le, ja Rahvusvahelise Tööstööbüroo prl. Mundtile ja pr. Thibert'ile, on võimalik saada tarvisminevaid materjale ja seletusi.

Pr. Emilie Gourde, kes on Rahvusvahelise Naiste Hääleõiguse ja riigikodaniku kasvatamise Liiga peasekretär ja kes asub alaliselt Genfis, on isiklikult väärtuslik sidepidaja Joint Standing Committee ja Rahvasteliidu vahel. Tema õhutamisel avati Geafis ajutine büroo, mis töötab septembri kuul Rahvasteliidu Täiskogu koosolekute ajal. See võimaldab lähedalt jälgida Rahvasteliidu tööd, taryiduse korral vahele segada, kui küsimused üles kerkivad, mis puudutavad naisi ja otsekoheselt ühendusse astuda mõõduandvate isikutega. Esime-

üksmeeles läitvaid meriloomafisi, kes lainetel tant-
sifid.

Siis ilmus all mee jões kuu peeglipilt; dõstuv laev, sulijew wesi ja elektriküllased kuldloomad mõjusid neile nii, et fogu maailm oli nagu pea peale pöördud. Ning nad leid-
sid üksteise ja tõelikkuse alles, kui nad kufagil päästapaadi
wõi kajuti ufse warjus sülelesid üksteist ja tundsid oma teha
tufumist.

Siis, neljandal päewal, Punase mere lõpul, liginesid
nad tumepruunile hiiglamäele — see oli kindlus Uden. See
mägi oli nagu India ookeani ufjetulbaks; ja rohkestollases
õhtuwaes kadusid meri ja paadid wäikeste mustade somali-
neegrkitega, mis olid Udeni juures laewa nagu eneste fise
matta tahtnud, kadusid maad, kus walitfes pooltuu, kadus
hall Araabia kaljurand, millel weel pealelõunal paistnud
olid walged minaretid ja millede taga wõis kufjutleda ilma
haaremita ja naistega. See kõik kadus läände, rahulikult
õitkollasesse taewawõlwi ja lõpmatul merepinnal idas peitus
Jlfele ja Okurole alles weel nägematu kuld liginew India,
millest nad warsti pidid mööduma.

India ookeani amaruses awardus ka jälle Jlfe ja Okuro
mõtteilm. Ruumus, mis oma leelidega Punases meres oli
wallutanud kõik inimehad ja waimud, waihus ja inimesed
said jälle iseseiswateks olemusteks ja mõtlesid omi mõtteid.

Ühel õhtul istus Jlfe wanaema üffinda jalutusteki nur-
gas. Wõõrad, lõunataewa tähepilbid möõdusid taewas lae-
wamastide üle.

Wana daami ligidal istus ainult Kutsuma ja Luges.
Laew jarnanes suurele India trummile, mille wastu mere-
lained põristasid oma marsse, ja laewatäif oli wahelduw.
Täis waimustust, kui ta tõusis tähtede poole, täis pettumust
tühjusse wajumisel.

„Kui palju mõtteid riputame meie tähtede külge,“ mõt-
les wana daam. „Kui paljud tuhanded merereifid on istu-
nud niimilise rändawal laewal sin õõsel tähtede all. Iga
täht on nagu siidinuff, millest wõib harutada mõtteid nagu
siiditufid.“

„Waadake, härra Kutsuma,“ ütles wana daam. „Teie
ütfete ifta, mu juuks olla nii walge, nagu õhtune lumi Hira-
yama mäe juures teie kodumaal — Jaapanis. Ja nii kindel
kui on see, et mu juuks enam ialgi tumedaks ei muutu, nii
kindlasti ufju ma, et Jlfe oma jüdamele ei wõinud leida
paremat meest, kui on Okuro. Kuid jellega ei tahta ma belba,
et Okuro ei wõiks Jaapanis leida paremat naist, kui Jlfe ja
olla ilma Jlfe ta waga õnnelik.“

Kutsuma põlmedel oli maafaart, ta waatas jellelt üles
ja ütles:

„Ma imetlen alati, kui suurepäraselt eurooplased on ja-
ganud maailma — maad lamedasse kufusse, maatera laiufe
ja pikkufe mõõtudesse; kõik maifed asjad jagawad eurooplased
armudesse ja seawad nad niimilise torba. Kuid nad ei leia
torba ja jüsteemi tunnetele, nad ei tahta tunnustada jüsteemi
wäitfes, lihitfes inimeas, mis ometi ei koosne muust
kui noorufest, küpsest east ja wanadufest, mis aga on piira-

ne katse tehti 1926, see ei annud palju tagajärgi, ajajooksul aga on see büroo kujunenud tõsiseks keskkohaks.

Joint Standing Committee tahab edaspidi oma töökava laiendada, mis tal senini korda ei ole läinud koosseisu kirjususe tõttu. See eeldab teataval määral tihedamat koostööd ja koondamist eririikides. Kohtadel tuleb asutada oma segakomisjon, mille peale toetada võib. See komisjon peab koosnema autoriteetsetest isikutest, kes tõesti esitavad oma organisatsioone, et ära hoida tülide tekkimist organisatsioonide vahel, kus mõni samm astuda tuleb, ilma et aega oleks peakoosolekut kokku kutsuma seisukoha võtmiseks. Nii on lugu sagedasti näit. mõne kandidaadi nimetamise asjus, kus koht tuleb kiiresti täita ja ajaviitmata vastata ettepaneku peale. Ülesaamata raskusi ju ei ole, tarvitseb ainult silmas pidada üldhuvi. Tuleb kokku leppida, olgu organisatsioon kui palju tahes. Kandidaadi valik ei otsusta organisatsiooni väärtuse küsimust, tähtis on ju ainult kandidaadi tublidus. Igalpool on puudus kompetentsetest isikutest, kes oleks ümber orienteerunud rahvusvahelise koostöö asjus, nagu pealesõjaaegsed olud seda nõuavad. On meestest puudus, seda enam aga naistest, kes hulgaliselt alles lühikest aega töötavad sel põllul.

Väljamaal ringi vaadates puutub silma, et naisorganisatsioone on ülearu palju. Mitmed ei pea seda õnnetuks, kuna nii avaneb tegutsemisvõimalus mõnelgi, kes muidu kõrvale jääks. Mulle tun-

dub see asjata jõukulutusena, töö tagajärjed oleks palju suuremad, kui seda koledat killunemist ei oleks. Sümpaatsed on kindlaimelised organisatsioonid, kelle tegevus koondub teatava ülesande ümber, nagu näit. Üleilmiline Karskusliit, Rahvusvaheline Ödede Ühing, Akadeemiline Naisliit. Saan ka täiesti aru, et töölisnaisliikumine peab veel oma iserada käima, et saavutada sihte, mida ta omale seadnud. Ei suuda ma aga kuidagi mõista, miks tegutsevad näit. kõrvuti kaks pea täiesti samasihilist feministlist organisatsiooni, nagu „Rahvusvaheline Naisliit” ja „Rahvusvaheline Naiste Hääleõiguse ja riigikodaniku kasvatamise Liiga”. Nõrre naised algatasid juba ammu mõlemate liitude ühendamist, kuid senini ei ole selles asjas edasi saadud. Mõlemate liitude esitajatest koosnev komisjon arutab praegu veel küsimust. Seletatakse, et Rahvusvaheline Naisliit olevat tagurilisema ilmega; võib olla, kuid see ei takistaks ju Hääleõiguse Liigal katsuda oma radikaalsemat ilmavaadet maksmata panna, sest mõlemad on ju kodaulised feministlised organisatsioonid ja seisavad ühisel alusel — poliitiline, majandusline, kõbliline ja seadusline üheõiguslus.

Rahvusvaheline Naisliit ei ole „Naiste Hääle” lugejatele võõras, kuna Eesti Naisliit juba aastaid tema liige ja peakoosolekutel alati tuuakse kokkuvõtteid tema tegevusest. Naisliidu juhataja, pr. Reisik, on alalises kirjavahetuses Rahvusvahelise Liiduga, samuti mõnede komisjonide liikmed. So-

tud ja mida ei saa hinnata mingisuguse piiramatult, forrattu väärtusena.”

„Aga, mu härra, hüüdis ägedalt wana daam, „tundmusi ei saa ometi kindla forra alla painutada. Tundmused teewad ju elu piiramatuks! Armastus võib anda forraga forra ja ta forratuse: armastus on wagu õnnenuang. Selle juures ei saa olla kindlat forda. Kes armastab, see tahab ta õnnestada, kuid alles elu näitab, kas see forda läheb.”

„Seal, kus on armastus, on ta igawene õnn,” ütles aafialane. „Kus seda ei ole, wõi kus see on muutlik, on olnud armastus poolik. Teie, eurooplased, soowite, et mees fogu oma eluaja naist teeniks ja teda enesest fõrgemaks peaks. Meie, aafialased, nõuame naiselt, et tema teeniks meest ja jellele alluks. Ja meie leiame: see forraldab armastuse mehe ja naise wahel.”

„Wäga targalt kõnelnud,” ütles wana daam. „Kuid kuulake nüüd ta õhtu lund Hirahama juures; see on: usaldage mõtteid, mis sündinud minu walge juukse all.”

Õdige wäärtuslikum armastuses on, et see on igawene seiklus, ja ei aasta naise allumise kindlustus, ei euroopa armastuse enesefindel awalduis ei saa seda painutada kindla forra alla. Armastus on ikka pillaw, ta loob ikka teatava ülejäagi inimese werez, ülejäagi, mis õndsa filmapõlgu mõõdumuse võib muuta lõpmatuks õnnenuandinguks. Kui kabe inimese wahekorras puudub see ülejäät, siis on armastus ainult teataw looduse protsejs, mis sünnitab lapsed ning mida kindlasti võib painutada kindla forra alla.”

Kutsuma wakis kawa. Siis ütles ta:

„Jumalad Euroopas pole ilmaaegu teie filmadele loonud mikroskoobid. Teie waatlete isegi oma armastustundeid, asetati neid mikroskoobi alla. Teie waatlete oma tunnete jooni nagu lilli afnal. Ja teie, eurooplased, saate kõneleba asjade üle, mis meile, aafialastele, jääwad igawesti nägematuks.”

Wana daam wastas:

„Aa teie, aafialased, saate seda, kui teie aga tahate. Kuid teie olete oma jumalate alandlikud ja sõnakuulelikud lapjed, meie aga oleme ninatargad. Meie kuulatame oma rõõmusid ja oma walusid. Nagu meie teadlased uuriwad wereringjooksu, nii uurime meie oma walude ja rõõmude ringjooksu.”

Kutsuma kõneles elawalt:

„Meie oleme Indiaft õppinud waatlema hinge ringkäitu. Kuid armastust pole meie uurinud eluwäärtusena ja pole teda asetanud nii tähtsajale kohale, kui teie Euroopas. Kuid peale Euroopas wiibimist mõistan ma, et tulewiku ilm tunnistab armastuse ilma lepppunktina. Mitte ilmawahu, mitte nirwana, nagu meie seda uskusime Aafias, mitte ilmawalu ja kaastunne, nagu teie ristiusk seda õpetas; armastuse kirg on igale, kes oma elu wõtab tõsijelt, jumalaks, tallest oleneb ta elu ja ta surm. Nii ütles ta Okuro eila mulle, kui meie Wdeni juures lahusime Bunajest mereft, et ta ilalgi enam ei taha waielda Illega tema euroopaliku arusaamise päraft abielu üle. Seft igasugune Ille armamine õnnestab teda. Okuro weri leiab oma täienduse Ille omas, nii et ta ei hooli

liidne organisatsioon tubli tegelaskonnaga. Kui vaadata veidi teise organisatsiooni Hääleõiguse Liiga kava, siis näeme, et ta tegemist teeb pea täpselt samade küsimustega kui Rahvusvaheline Naisliit. Ei saagi teisiti olla, kuna ju elu ise üles tõstab küsimusi, mis lahendust nõuavad. On asutatud hulk komisjone teatavate küsimuste uurimiseks: Ühesuguse kõlbluse ja naistega kauplemise vastu võitlemise komisjon; abielunaise rahvuse küsimus; komisjon naiste ja meeste töötingimuste ühtlustamiseks; perekonna abiraha küsimus; vallasema ja vallaslapse küsimus; rahu ja Rahvasteliidu komisjon; naispolitsei komisjon; komisjon tsiviilõiguse parandamiseks naiste huvide kohaselt; naisvalijate komisjon. Mis on selles uut, mida Rahvusvaheline Naisliit puudutanud ei oleks? Oleks igatpidi kasulik, kui kord ometi teostuks ammu oodatud ühinemine.

Mulle tundub, et meil, Eestis, naiste organiseerimine on käinud palju õigemal rada. Naisorganisatsioonid oma erisihetidega, mis õigustavad

nende olemasolu. Eraldi grupis omaette naistöölised, kes kutseühingutes, ehk poliitilistes parteides erisektsioonid. Naistöölised ei ole organisatsioonide kaupa mitte kellegiga ühinenud, ei paista selleks olevat ka mingisuguseid väljavaateid lähemas tulevikus. Siis meie ülemaalsed naisorganisatsioonid, Naiskarskusliit, Noorte Naiste Kristlikud Ühingud, Kodukaitse, Perenaiste liit, Akadeemiline naisliit ja Eesti Naisliit, mis tahab olla puht feministlik naisorganisatsioon. Kui kirju oleks pilt, kui palju rohkem oleks arusaamatustel pinda, kui meil ülemaalsi, ühesuguseid sihte taotsevaid organisatsioone rohkem oleks. Vana vilunud tegelane, m-me Avri de Sainte-Croix, arvas küll, et organiseerimispalavikku peavad läbi põdema kõik, et tasapinna tõusmisega aga kaovad kõik väärnähtused ja arusaamatused organiseeritud naiste vahel üle ilma ja üksikutes riikides eraldi. Elada ja tegutseda tahame kõik ja rahus elada ja tegutseda.

M. Kurs-Olesk.

Pilk Hollandi ellu.

Hollandi on oma maa-ala poolest umbes sama suur kui Eesti, elanikke temas aga seitse korda rohkem.

Hollandit loetakse põllumajanduse eriti karjakasvatuse riigiks. Põllukultuurideks on peamiselt hein,

mis läheb karjale söödaks, ja lilled, millede sibulad on eksportkaubana tuluaaliks.

Kasutades juhuft viibida neli päeva Hollandis, jälgin erilise huviiga hollandlaste elutingimusi niikasti

enam harjumustest ja kommetest, nii et ta tahab oma kodumaal Jaapanis Ilse töttu saada eurooplaseks. Ta armastus on nüüd nii suur, et tal pole enam arvamisi."

Kutsujama ootas, et wana daam neist sõnadest rõõmu tunneb. Aga kui ta ei saanud vastust, tundis ta äkki waitust enese ja wana daami wahel, nagu kuristikku, nagu oleks see tema juurest taganenud ookeanide taha.

Naeratades püüdis ta jalule seada uut ühendust ja ütles:

"Miks wõiksid õhtune lumi Hirayama juures? Lumi, mis mulle ennist andis nii ilusaid mõtteid?"

Wana daam ohkas:

"Do, kui õnnetud on hääd armastajad! Häädus armastuses toob õnnetust. Armastus pole kunagi hea, armastus nõuab, wägistab, on kaastundeta. Rahest armastajast peab üks olema tugewam. Mees peab naise alistama, jättes temale usu tema juurusest, kui ta seda veel wajab. Aga ta ei tohi nii heatahtlikult kaotada oma arwamiswõimet. Selge seda Duruse! Selge, et see on mu walge juukse arwamine. Ja ikka, kui ta näeb mu walgeid juukseid, mida teie, jaapanlased, wõrdlete õhtuse lumega Hirayama juures, saagu ta tugewaks, pangu maksma oma mõtlemine Ilse juures. Nii nagu lumi Hirayama juures kunagi ei jula, nii ei tohi tema tahtewõimu julatada naise soov. Ainult siis teeb ta õnnelikuks Ilse."

Kutsujama waatles hardumusega wana daami walgeid juukseid, samajuguse hardumusega, nagu ainult jaapanlane wõib maadelda õhtust lund Hirayama juures.

Ceylon oma särwate, pilwsiiniste mägedega, mis on täis amethiste ja kuukive, torkis üheks päewaks rändama laewa ligidale. Siis tõmbas laugus laewa edasi ida poole. Ja Ilse unistas, et ümberringi olid kaldad pühade India metsade ja pühade templitega. Ja ümberringi kallastel elasid rahwad, kes olid nii hääd, et nad looma und pidasid pühaks, — wäiksema uulitakoera und, kellele meelde tuli lamada lest tänawat päiteje käes ja unistada. Ei üksti jala hoop ei aja kohalt magajat, sest iga unenägu, ka koera oma, on paradüüs, mis mõneks hetkeks lastub maa peale. Sellepärast peab ta looma und kohtlema austartusega. Ei kuuldu piitsa lastumist, ainult hõbetellutejed wirgutawad hobuseid. Rõige selle üle mõtles Ilse.

"Kui imelik," arwasid mõlemad jaapanlased ja mõlemad eurooplased, "et Euroopa ja Aasia asuwad ühel maal, kuigi neil on wähem ühist, kui maal ja kuul. Euroopa elu hüüdnõuks on: aeg on raha! Ja Aasia ei arwesta ei ajaga, ei rahaga. On imestustäratav, et laewa kruwi, mis muud ei tee, kui keerab ennast iseenele ümber, meid wiib aja ja raha mõistete ilmast wastupidiste mõistete ilma, ning selle juures ei hukku meie ega sure."

"Rõige imelikum tundub see mulle," ütles wana daam, "sest ma tulen walgete juuksetega Euroopast. Ma uskusin, et olen juba oma elu lõpul; ja nüüd, ilma et mul tarwitaks ette wõtta hingerändamist, noorzenewad ja soojenewad mu mõtled siin Aasias. Hommikuti, kui ma waatan peeglisje, imestan ma, et lumi ikka veel lastub mu pea peal."

linna, kui ka maal. Eõites läbi Hollandi Haagist kuni Saffamaa piirini, vaatlesin linnade vahel väikeid talusid, mis nagu mängulannid ilusad, puhtad, mugavad ja ihaldatavad. Põllud on neljanurgelised, enamikus kreeka proportsioonis, kaetud roheline taimestikuga, nagu pehme vaibaga ja ümbritsetud sirgetest tanaalidest, mis ääreni täis jelget wett. Põllu ääri ehitavad istutatud ilupuud. Nende roheliste wäljade vahel on põllupidajate elamud kui väikejed juwilad — stiilikad, soojawärwilihed, mõnujad ja puhtad. Enamus talu elamuid on laudaga ühe katuse all. Suwel, kui kari päewal ja ööl koplis, muudetakse mõnes talus ka karjalaut elutoaks. Kuid ei tule arvata, et neis karjalautades on halbem ehk muistem elada, kui eesti talutaredes. Uuemates ehitustes leidsin lauda lae ja ülemised seinad kaetud walge õliwärmiga, alumise osa ning pörandi siledast tsemendist. Sarnaseid laute on ferge peeta sooja seebimee ja harja abil täitja puhtaks.

Puhtus on hollandlaste suuremaks woorujeks ja jelle eest mõistawad nad hästi hoolitseta. Siin ei ole walwel mitte üksi naiste wõrkus, waid ka meeste ettenägelikkus. Njegi wanades talumajades leidub tuhe, millede seinad on ehitatud üleni kahwel kivistest ja pörand kaetud linoleumiga. Mõistagi, on sarnases majas palju fergem puhtust pidada, kui meie taludes lubjatud seinete ja wärmimata puu ehk kiwi pörandi juures.

Kalamehed ja wabrikutöölised leidsin elamas ots-tarbefohastes 4—5-toalistes korterites. Jõukama rah-

wa juures wõisid aga näha sarnaseid mugawusi, mildestest meil ainult ükksid wõiwad unistada. Muidugi mõjub nende mugawatele elamiswõimalustele palju kaasa asjaolu, et Hollandi majandus jäi ümardjast halwamata ja wõis wabalt edasi areneda. Teisjeks näib hollandlastel olema alaline püüd edu ja mugawuse järele ja jeda leiawad paljud suurema majandusliku jõukujeta. Hollandi arhitektuur wõib olla oma otstarbefohajuse ja maitse poolest heaks eeskujuks teistele.

Geetit külastanud hollandlased pöörasid minu poole küsimusega, miks Geetis nii palju färbjeid kaswataks. Arusaadaw, et färbjed Hollandis ei sigine, sest neil pole seal millegagi endidi toita. Kõik jõögiriistad ja toidud on paigutatud kinnistesse kappidesse, kuhu ükski kutsumatu ligi ei pääse. Toidujätted ja joll, mis meil harilikumaks färbeste nuumtoiduks, hoitakse seal kindlates tsinkpleff tünnides kinniste kaante all. Linnas hoolitset linnawalitus jelle eest, et jolgitünnid jaaksid korralikult tähjenatud ja puhastatud.

Wõis puutub Hollandi naistesse, siis näis mulle, et nad wõtawad wäga aktiivset osa riigi-, jeltstondlikust- ja kutsjetööst.

Haagis oli mul huwitaw juhus kohata sealseid tegevamaid naisi nõnda nimetatud Soroptimistide (Sed — optimistid) klubis. Nende klubide eesmärgiks on leida naistele uusi kutselasiid, lihtjustada ja parandada töowitise igal ametialal, kus naised töötawad ja tösta nende töösaamutuste standarti. Neisje klubidesse

Laew oli mõõdunud Tagaindiast, Bengalist ja Singapore'ist ja tungis nüüd Hiina merde.

Singapores aga ärtas Njse oma India unenägudest. Seal, kus hiinlased on nagu liiw meres, kus kollane tõug tõrjub wälja pruuni, kus Njse nägi weel kollasemaid inimesi, kui kollased jaapanlased, kuna reijimine ja liikumine oli saanud temale juba harjumuseks, nagu were liikumine tehas — seal tundis ta ehmatust ja hirmu tulewiku ees. Pilusilmad, terawad põsenukid näisid temale nägusid moonutatatena.

Dhtul, kui ta Singapore'ist wanaemaga tagasi tuli laewale ja taewas oma kollaste dhtupiltwedega sarnanes nagu tuhanded hiina nägudele, ei läinud ta oma kajutisse oma mehe juure. Ta tõttas oma wanaema kajutisse, jurus oma näo wana daami käte wahel ja muutus.

„Laps, laps, ma mõistan jeda,“ ütles wana daam. „Ma mõtlejin täna juft jeda, mis sinagi. Aga lasse ajal mõõduda. Neg toob harjumuse ja harjumus wõib sind teha jälle õnnelikuks. Kuigi maa siin on meie wõõram kui mõni wõõras taewateha, meie jalad seisawad ometi meie oma maateral ja meie saame ka kollase tõuga häädeks sõpradeks.“

„Mina mitte,“ ütles Njse. „Waata mu punaseid juukseid, waata mu walget nahka. Ma ei mõelnud, et tulen kollasesse maailma. Dkuro oli mulle armsam, kui ta oli üksi Euroopas, nagu mõni haruldus. Aga nüüd kõndis ta täna minu ees, ta kadus kollaste nägude hulgas, nagu oleks ta uppunud Hiina meres. Ma ei taha täna kõsel magada tema kajutis. Ma jään sinu juure, wanaema, ja järgmises jadamis põgeneme

meie ja sõdame tagasi Euroopasse. Mulle tundub, nagu oleks ma kaelan kollases jamis, mis mind lammatab, kui ma pean jääma kollaste inimeste hulka.“

„Ära pööra tagasi, laps! Harjumus teeb ju õnnelikuks,“ tõrdas wana daam.

„Jumal, kui õudne oleks see õnn! Harjumus on orjade, mitte aga waba inimeste õnn, nagu sa ise ikka seletasid, wanaema. Ja nüüd jalgad ja maha selle oma arwamise, et mind aga tööstida! Hiljuti weel ütlesid sa, et armastuse õnn peab omama teatava ülejäägi weres, ülewoolawuse. See ülewoolawus ei tule mulle enam ial tagasi siin nende kollaste inimeste keskel.“

Mõlemad naised fälelesid kurwalt ja istusid kõrwuti kajuti jängi weerel waikes walgets lakeeritud ruumis, ja nad istusid üle tuani aja waikides ja olid mõlemad laugel ära laewalt. Mõlemad kõndisid Euroopa tanaawatel, mõlemad waiksed koduigatsusest ja mõlemad nuuksusid, kui nad nägid üksteist ja tundsid laewa edasi liikumist. Nad imestasid waiksel, et weerõhumise all ägaw laew ei läinud põhja selle kasse inimese suure koduigatsuse koorma all.

Saabus õõ ja Njse jäi oma wanaema kajutisse ja laskis ennast selle laudu wabandada Dkuro ees.

Wõis siis, sel õõl, jündis, jeda et tea mitte teegi neist, kes õõd laewal, täpselt jutustada.

Wana daam tunni äkki une pealt ennast jängist wälja tõugatuna. Ta karjus Njse järele. Kõik inimesed laewal näisid karjuma ühes temaga. Kõik lambid olid kustunud. Refet

walitatse igalt kutsealalt üks naine, kes wastawa ala paremale järjele tõstmitseks kõige rohkem wäärtuslikku tööd teinud ja kõige suuremaid tagajärgi saawutanud. Soroptimistide klubides võib näha koostöötamas naisadwokaate, arste mitmeajugustelt erialadest, panga- ja finantselitside juhatajaid, õmblejaid, juukseammijaid, õpetajaid, pesukodade juhatajaid, kirjannikke, kunstnikke jne. Kõigi alade esitajad on klubides ühewäärilised isikud, töölaadi ja hariduse peale vaatamata. Igakuks püüab kaassasi tutvustada oma tööala ideelise ja tegeliku küljega ja võtta nende lugupidamist selle wastu. Hollandi naiste liitelise järele olla Soroptimistide klubid väga palju kaasa aidanud selleks, et nüüd haritud naised asuwad ka farmaste tööde juure, mil-

lede peale awalik arwamine ennem waatas illemalt alla.

Mitme maade soroptimistid, wahetades nimekirju ja informatsioonide, otsiwad üksteiselt eeskujude ja nõuannet, kuidas naiskutsealadid laiendada ja parandada.

Üldiselt on hollandlased haritud, wäga wastutulelik ja wõrdlemisi lõbus rahwas, nii et wõdras nende keskel võib ennast tunda warsti kodus.

Elades wäiksel maa-alal ja mitte kõige paremates looduslikkudes tingimustes maapiima madaluse tõttu, on nad siiski jahkumid ja mõistnud luua oma elu tauniks ja mõnujaks.

Alma Martin.

Film naiste elust.

Selle päralt on mehe taskud?

Kas lohib naine puistata mehe taskutes? Kas mehe tasku on ka naise omandus? On's naisel õigus ilma mehe teadmata ning nõusolekuta läbi otsida tema taskuid? Wõi jälle võib selline tegewuswiis olla lahutuspõhjuseks?

Washingtoni kõrgem kohtus otsustas hiljuti, et naisel on täieline õigus oma mehe taskuid puistata. Tõlklõpmus, mis

lõppes seejuga otsusega, oli järgmine: keegi New-Yorgi insener Piderin andis kohtusse siise lahutuspalwe. Selle põhjenduseks tõi ta ette, et kooselu naisega temale on muutunud täiesti mõimatuks. Päew-päewalt tegewat naine temale armukadeduse siise ja otsiwat läbi kõik ta taskud, lootes neis leida armastuskirju. Kuna naine oma halbast kombest ei taganewat, ei suutwat mees kooselu

enam wälja kannatada, sest ta taskud olewat tema omad ega wõiwat ta elada naisega, kes ei tunnusta seda õigust.

Õlmene instants andis mehele õiguse ja otsustas lahutuspalwe jaatawalt naise jüü pärast. Naise edasitaebusel aga tuli asi kõrgemasse kohtusse, kus asi, nagu juba öeldud, naise kasuks otsustati põhjendusega, et mehe taskud on ka naise päralt.

merd seifis laew nagu liikumatu. Korrapäraselt töötawate masinate hingamise asemel walitsetes surmarahu. Ja kui wana daam tõusis reisuksõhwrilt, millele ta kukunud oli, haarasid teda kaks mehekätt, tõmbasid ta nagu elutu asja läbi pimeduse, kus temale wastu tormas wesi, wahutatav ja mõirgaw wesi, mis mäis olema täidetud inimkehadega.

Laewatreppide asemel tundis ta inimkehaid oma paljaste jalgade all. Mehekäed ja tõusew wesi tõstisid ta üle saja taksituse, kuni ta langes laewatekile, teisel laewal, mis seifis nagu tume mägi luuwalges öös wajuwa laewateki kõrwal, millest ta tuli. Müüd tundis ta ära Okuro näo päästjate hulgas, Okuro, kes hoidis tema käsi ja teda edasi medas, kes tema pikali pani walgustatud laewasaali punasele waibale. Siis karjusid mõlemad korraga: „Jise!“ ja Okuro kadus.

Wana daam leidis enese poolriietatud naiste ja meeste hulgas, kes nutsid, naerisid, nagu hullumajas, kes olid nagu järsku ahwides, koerteks muutunud olemused, kes üksteise üle hüppasid, ronisid piktade jöögilaudade alla, peitsid end toolide taha, filmad kinni pigistamisid, alalõpmata appi karjusid, kuigi nad olid päästetud, kes alalõpmata hüüdsid omaksete nimelid, kuigi nad neid hoidisid oma käte wahel.

„Jise, Jise!“ hüüdis wana daam ifka jälle, nagu wõiks ta selle nime hüüdmisega luua uue inimese. Mereweest läbi imibunud ööfart rippus nagu raske nahk tema warisewal kehale. Aga wiimase jõuga roomas ta läbi inimeste hulga, ära nende hulgast, kes kätega enese ümber wehkiwad, keda sur-

mahirmu sekundid olid muutunud õitsewatest inimestest nõradeks raudadeks.

Tema kõrwal panid madrused köidikutesse paar hulluks läinud meest. Mõned teised püüdsid laest haarata elektrilampe ja kisedasid: „Meie ei taha walgust! Meie ei taha midagi näha!“

Uued madrused tormasid jaali ja lahutasid hullustunud inimesi. Ja ukse alt nägi wana daam hiigla hõbedase tuulweški tiibu; need olid laewa helgihetitjad, mis walgustasid ööd.

Laewapardal oma kõrwal nägi ta helgihetitja walguses kaht meest, kes üksteisega maadlesid. Wana daam hüüdis wiimase jõuga: „Okuro! Kutsjuma! Jise! Jise!“ Siis nägi ta, kuis üks meestest andis teisele hõobi pähe, siis tõstis selle õrnalt sülle ja waatas ümber wana daami poole. Siis tõi ta minestanud mehe wana daami juure, kus nad mõlemad nagu jurnult lamama jäid. Need olid Okuro ja Kutsjuma.

„Jise,“ hoigas wana daam meel kord ja langes siis jaapanlaste kõrwale minestanult maha.

Päästetud kuulsid järgmisel päewal, et õffel olid kofku pörganud laewad, mille tagajärjel üks neist põhja wajus. Uppunute hulgas, keda püüti waitsest mereest, oli ka Jise jurnuteha.

Kutsjuma aga hoidis Okuro kinni kajutis ja waletas temale ning ütles, et Jise on ühes oma wanaemaga päästetud. Seft ta kartis, et ta sõber uuesti wiskub merde, nagu ta seda oli püüdnud teha laewa hukkumisel, kui ta ei leidnud Jiset.

KROONIKA

Koidula põrnu kodumaale toomiseks ajutatud kapital.

Mõte Koidula põrnu kodumaale tuua ei ole uus. Seda on fordumalt arutatud ja võimalusi selleks kaalutud. Teatavasti mõttis Eesti Naisliidu peatoosolek märtsi kuul 1925. Tartus vastu sellekohase resolutsiooni. Kuid senini on puudunud võimalused seda teostada. Koidula mälestuse jäädvustamise komitee Pärnus on nüüd astunud ilusa sammu. Ta on annetanud seks otstarbeks 100 krooni ja loonud sellega aluse kapitaliks. Eesti Naisliit, kelle juure Pärnu komitee otsustas luua fondi, usub, et see ettevõtte leiab toetust ka mujalt. Annetused seks otstarbeks tulevad saata kaks Eesti Naisliidule Tallinnas, Katakäevu tän. 22 või otse sisse maksta Tallinna Krediitpanka Naisliidu arvele otstarbe äratähendamisega.

Schweiti naisetöö näituse „Saffa“ juur edu.

On juba möödunud aasta Schweiti naiste töö näitustest. Ja nüüd on ta ka juba peaaegu lõkvideeritud. Juba juuni kuul peeti lõkvideerimise komisjoni lõpuistungut, kus ka teatavaks sai näituse hiilgaw majanduslik edu. Näitus on jätnud puhasraha 632.000 Schw. franki, see on summa, mille peale kõik naiselised, kes näitust korraldasid, on tõsiselt uhted.

Muidugi tekkis esile küsimus, kuidas seda raha, mille

kasutamine on omaaegsete määruste järele enam-vähem kindlates raamides, tarvitada kõige kasulikumalt. Olid mitmesugused arvamised: ühed tahtsid teda jagada, teised tahtsid luua suurt kapitali, mis peaks aitama edendada naiste majanduslikku ja kutsealset olukorda. Naiste pauga asutamine tekkis päewatoorale, ei leidnud aga lõpuks tarvilikku poolehoidu. Otsustati siiski lõpujummata mitte killustada. Lõpu otsuse tegemine usaldati vastava komisjoni kätte.

Muidugi leidis ka neid, kes sellega polnud rahul; nii ei tahtnud heategewad seltsid leppida asjaoluga, et nemad peaaegu osa ei saanud ja ei tahtnud aru saada, et Saffa oli puhi-majanduslik ettevõtte. Igatahes on aga kõik Schweiti naised ühtlasele uhted selle oma suure ettevõtte hea toimimise peale.

Geestis on „naised ikka eifohal“.

See on maa, kus naistel on tähtis oja riigi elus...

Mitmesuguste pealkirjade all toob Inglise naisajakirjanit Inglise päewalehes „Daily News“ kirjutuse Geesti naiste üle. Doome selle oma lugejatele, et nad mõiks imetleda, milline tore seisutord meil, Geesti naistel, dieti käes, ja mida meie ise nähtavasti sugugi hinnata ei oska. Lugegem ja ärge mõtleme liig tõsiselt enese seisutorra ülistamist.

Aga Dkuro ei uskunud oma sõbra walet, raputas pead ja ütles:

„Ma tean, et Ilse on uppunud. Tema hing oligi minu juurest juba tagasi pöördunud Euroopasse ja minu jaoks oli ta surunud juba enuim, kui juhtus laewaõnnetus. Ilse ei ela enam, muidu seijaks ta minu ees. Muidu oleks ta sel wiimasel ööl minu kaitseis jäänud. Ilse ei ela enam.“

Peale õnnetuse öö hullumeelse ärrituse ja mõtluse jäi Dkuro nüüd kuni Jaapanisise saabumiseni ükskõikselt. Tundide kaupa waatles ta oma käsa, milliseid Ilse nii väga armastanud oli. Tema, walgejuukseline wanaema ja ta sõber Kufjuma istusid waitides tekitoolidel Jaapani tõttawal laewalael ja Ilse nime ei nimetatud enam.

Aga Kufjuma oli alati walmis üles kargama ja wana daami või Dkurot tagasi hoidma laewapardalt, sest merel näis olemat mingi jalapärane külgetõmbamiswõim kõigile päästetuile, kes õnnetuse ööl olid kaotanud omael. Mõned kargasid sõidu pealt äkki merde, — mehed, kes otisid oma lapsi, naised, kes igatsesid oma meeste juure.

Siis, ühel hommikul, tekkisid hommikudus filmapiirile Jaapani kääbusjaared, kerkisid wanade, tõwerdunud puude piirjooned, kerkisid terged künkad tilluste riisipõldude terrassidega.

Mõlemad jaapanlased ärkasid surmawaikusest ja ainult wana walgejuukseline daam jäi tummaks ning ainult ta filmad ütlesid wäsinult: sest hetkest, kui Ilse on surunud, on maa minu jaoks ainult puufärgi kaan. Ma tahaks hetta puufärgi.

Kui laewasild Nagasakis maha lasti ja mootorpaadid reijijate omaksetega laewa juures peatusid, nägid need, kes teemitama olid tulnud Dkurot ja tema noort naist, oma juureks imestuseks, kuis Dkuro laewasillalt maha tuli wana walgejuukseline daamiga, keda ta hoolikalt toetas.

„Kas tõesti Dkuro selleks rändas Saksamaale, et omale naiseks tuua wana daami, kelle juuks on walge nagu õhtine lumi Hirayama juures,“ küsisid tema sõbrad eneselt imestunult. Kuid keegi ei naernud.

Dkuro sõprade hulgas oli üks Jaapani kirjanik, kes ei suutnud unustada muljet, mida temale awaldanud oli wana, walgejuukseline Saffa daam, kes näilise Dkuro naisena noore jaapanlase läetõrwal oli tulnud Jaapanisise. See kirjanik kirjutas selle üle draama; ja kui olid möödunud kuud ning wanaema oma sõprade poolt oli wiidud tagasi Euroopasse, luges ta selle ette Kufjumale ja Dkurole.

Kufjuma, kes Jaapanis mängis naiste oti, oli väga waimustatud Ilse osast ja Dkuro pidi mängima walgejuukseline wanaema oja. Kirjanik oli oma töö nimeks pannud „Õhtine lumi Hirayama juures.“

Tuli ettekande õhtu ja Dkuro kandis parukat walgest siidwatist. Kunagi polnud Jaapani teatri pealkwaatajad näinud inuikamat mängu. Minult ütsisid sofstasid ja imestatsid, et noor abielumees suutis ja tahtis mängida kurbslugu, mis alles mõne kuu eest sündinud. Ja paljud nimetasid seda südametuks, et ta oma noore naise surma ei mõtnud tõsisemalt kui lamamängu.

Saabus wiimane waatus ja ssteen, kus päästetud wana-

Raiste seisuford Gestic on ääretult huvitav ja õpetlik. Neil pole kunagi tulnud mõelda oma „õiguste“ eest, sest nende täielikku ühewäärtuslust riigis on ikka tunnustatud. Nagu mulle üks Gesti mees jeda naeratades seletas: „Meil, meestel, on peaaegu ühejulgused õigused meie naistega oma riigis.“

Gesti maanaiiste seisuford on täitja erinev teiste maade omast, sest nad ei ole ainult perenaised, kodu loojad ja tarvitajad, vaid nemad on pea produtseerijad põllusaaduste alal ja nende tööst oleneb majapidamise edu. Kogu kari oli varemalt nende rassistemisel ja kuma meeste hoolets oli põllutöö, olid perenaised vastutavad ajasaaduste, munade, kõigi piima- ja isegi lihaaaduste eest nii turu kui kodu jaoks.

On ilus Gesti wanaõna „Naine on maja lull“ ning selles wanaõnas väljendub naise seisuford juba endistel aegadel, väljendub ka täiuslikkus, millega ta alati on wäljendunud oma majapidamist. Naised on hästi organiseeritud oma kutseliikumisesse. Nende „perenaiiste päewad“, mida aeg-ajalt peetakse, on väga menurikad ning neist on wälja kaswanud „Perenaiiste Seltsid“, misjulgused käsitlevad kõiksugu majapidamise küsimusi ja aitavad tösta üldist elujärge, kergendatavad perenaiiste töökoormat maa kõige laugemates ja mahajäänumates nurgades.

Praegu töötavad ka kutseliigid perenaiistele, — nii tähtsaks peab riik kodumajanduse teadmiste arenemist noorema põlwe hulgas. Igasugu toetust antakse kutseõskuste, eriti käsitöö arendamises ja lewitamises. Gesti naised on ikka olnud juurepärased kodujad ja tikkijad. Haridus on väga kõrgel järjel sel maal, võib öelda, et 100 prots. on kirjaoiskajaid ja jelle eest mõlgneb rahwas tänu juft naistele, kes hoolimata wiletsusest ja raskest tööst, ka siis, kui Gesti oli mõõra wõimul all, ei lastnud oma lapsi kaotada emakeele õskust, waid õpetasid neid jeda ka lugema ja kirjutama. Seal on alg- ja teiskoolid umbes samajulgused nagu meil, kuid seal on paar asjoolu, millest meielegi oleks kasulikud. Nii soowitatakse seal igale lapsese kõikselt omandada mõnda kutseõskust, wähemalt üks mõõrkeel on sünduslik ja kodanikuteadus, mõtteteadus ja hingeteadus on seal korralised õppeained.

Dung kõrgema hariduse järele on nii suur, et üliõpilaste protsent on seal kõige kõrgem maailmas ja ühe kolmandiku neist moodustavad praegu naised.

Gesticlased on muusikalne rahwas, peaaegu igas külas leidub laulukoor ja orkester. Rahwalaulude arv on leegion. Need on nüüd kogutud ja neist saab jeda juurepärane kogu. On huvitav aramärkida kahte asjoolu nende kohta. Gestic — ehitajal oma arwu poolest on need, mis ülistawad naist, teists on laulud rohkem tundelised kui eepilised, wist sellepärast, et nende loojad olid enamikus naised. Igas kirkonanal olid omad rahwariided, juurepärast ja rõõmsawärviliselt tikitud, kuid nüüd leidub neid kahjuks ainult lõunapoolses maa osas ja mõnel jaarel. Linnas näeb neid waid mõnikord pidulikkudel juhusel.

Oma Naistliiduga, mis on elawaks riigi osaks, edenenuid guide'ide liikumisega, edulalt arenewa kutseliikumisega, töötab Gesti, kuigi ta pindala moodustab ainult kolmweerandi meie Shotimaast, warsti areneda wäljapaistwaks riigiks maailmas.

Preiimaal ühtlane nimetus naistele.

Preiji sifeministeerium uurib praegu naistele ühtlase nimetuse „proua“, saksa keeles „Frau“, läbiwõimist, peale selle, kui naisliikumine palju aastaid jelle eest on mõeldnud ja praegu „proua“ nimetus ka juba maffew on igale naisele, kel mingi wastutaw amet. Sifeministeerium pööras Saksa Naistliidu poole, pärides tema seisukohta ses küsimuses. Naistliit seletas, et tema seisukoht küllast selgesti on väljendatud mitmesugustes märgukirjades, mis tema poolt ses küsimuses ehitatud sifeministeeriumile.

Meesõiguste ilmaliiidu kongressi äpardunud.

Meesõiguste ilmaliiit, mis ellu kutsuti Wiini meesõiguskaste algatusel, kawatjes oktoobri kuul Wiinis ära pidada üleilmast kongressi. Ju mitmed kuud tehti selleks ägedat kihutustööd, kuid wiinlased jäid kahjuks ilma loodetud lõbusast kongressist, kus pidid arutusele tulema kõik ülekohtud, mida meieaegne kuri maailm teeb meestele. Wiinlased filmapiigul hatati seletama, et Austria poliitilised olud ei luba kongressi kokkuastumist Wiinis praegusel filmapiigul. Austrias on aga kõik wõime ja rahulik. Sellepärast peab kongressi edasilükkamisel olema mõni teine põhjus. Kas pole wiimaks meesõigusklaste ühe oma wahel külli läinud?

ema ronib kajuti uksele ja hüüab Jhe järele. Ta katab edasi. Kuid selle asemel ajab emast wanaema osa mängiw Dkuro piisti, kargab näitelawa weerele, sirutab oma käed rahwa poole ja kaebuste asemel uppumu järele hüüab ta:

„Waadake mind, kes ma hirmjast õnnetusest olen uuesti jündinud, ja olen tark ja külm, nagu õhtune lumi Hirayama juures! Plakutage käsi, awalbage kiitust suurimale õnnetuse jumalale, kes wabastab südamed, kes on mehelikum kui õnn, kellel on tahtejõud, kui õnn jelle on kaotanud. Sügawam, kui õhtune lumi Hirayama juures, on õnnetuse pill, kui jee meie pöördub, pühalikum ja suurem on õnnetuse tarkus ja on ülim kui kõik teadmised. Ma ei leina teda, uppunut, ja teie ei pea ka mind kahjatsema, sest ma tundsin suurima jumala armu, õnnetuse armu, mis on pühkam kui õnne filmapiik.“

„Awaldage kiitust!“ hüüdis Dkuro weel jeda; ja siis tuli

Dkuro, kes riidetatud Jhena, nüüd pidi olema uppunud ja mitte enam ilmuma, ja haaras oma mõistuse kaotanud sõbra oma käte wahel.

Pealtwaatajad nägid weel, kuis Dkuro kiskus Dkuro peast walge paruka, et jahutada tema pead. Siis — ühemeele ehmatusel karjatusega seisis piisti logu pealtwaatajate hull; jeda Dkuro juuks oli mängu kestel muundunud sama walgeks kui walge paruka watt. Rahwas waatas jeda ja tundis aukartust armastaja hinge ees, mis siin oli awalduid ja mäginud nii palju sügawamalt kui näitleja kunst.

Kõik nuttis; ja kõik, kes tulewad Bima järwe juure ja imetlewad õhtust lund Hirayama juures, tulewad aukartuses meelde armastaja lugu, kelle juukse õnnetus muutis nii walgeks kui lume.

(Sõpp.)

Muretsege talweks õitsewaid lilli!

Tulbid. Nende kodumaaks on Persia. Sealst too-
di neid 15. aastajal Türgimaale, ning 16. aasta-
ajal Lääne-Euroopasse. Samuti kui hiitfindi, on
ka tulbiõibulate kasvatuse keskkohtaks Holland. On
warajasi ja hiliseid sorte. Warajasemaid sorte peab
warasemalt istutama. Istutamise sümib augusti
lõpust novembri keskpaigani. Kõige warajasemate
hulka kuuluvad lõhnavad lihtõielised Duc van Tholl-
tulbid. Ka täisõieliste hulgas on warajasi; neid on
lõhnaga ja lõhnata. Hilisematest sortidest on toredate
wärwide ja ilusa kuju poolest kõige kuulsamad Dar-
win-tulbid. Potis võib neid õitsemas näha harilik-
kult alles märtsis, aprillis, kuna aias õitsewad nad
meil juuni algusel või keskpaigal.

Warajasemad tulbid võivad toas õitseda juba
novembris. Need on madalad, lihtõielised. Kuid ha-
rilikult sümib warajasste tulpide õitsele ajamine det-
sembris-jaanuaris. Warajasste sortide liig hilisel õit-
sele ajamisel võib juhtuda, et õis jääb lehtede wahese
peatuma ja kuiwab ära. Mõnikord juhtub, et tulbi
lehed on nii tugewasti õie ümber keerduud, et õis
ei saa neid lahti päästa. Kui õigel ajal õiele saab abi
pakutud ning lehed ettevaatlikult lahti päästetud, lä-
heb weel korda tulpi õitsele wiia. Seda nähtust on
tähele pandud kõige rohkem tulpide liig warajase õit-
sele fundimise puhul. Õigel ajal istutatud ja tupp-
toodud tulbid õitsewad harilikult normaalselt.

Tulbid armastawad kergelt poolrammusat mul-
da. Soovitaw on segada ühesõugustes osades kompos-
timulda ja head aiambulda, lisades segule rohkesti liiwa
juure. Võib wõtta ka igasõugust muud kergelt liiwa-
mulda, milline ei ole liig rammus ja ei sisalda palju
sawi. Potid täidetakse ääreni mullaga ja surutakse
siis sibulad mulla sisse kuni sibula kaelani. Sibula
kaela ots peab ajuma lillepoti äärega ühel kõrgusel,
kuna muidu pott ei jäta ilusat muljet. Ühte potti võib
istutada 3—5 sibulat või ka rohkem. Tulbid on wä-
ga ilusad ka madalates klaaskausides. Ühte klaas-
kausi võib istutada wärtawalt kausi suurusse 6—10
sibulat. Potid ja kausid kastetakse kergelt niiskeks ja
paigutatakse keldrisse, kus neid 5 fm. pakujelt liiwa-

ga kaetakse. Peab hoolitsema, et potid oleksid küllalt
hästi kaitstud hiirte ja rottide eest, kes tulbi sibulaid
meelsasti näriwad.

Potte võib ka aias hoida warjulisel kohal, kuni
külmade tulekuni, või maa sisse kaewatult (umbes
15—20 fm. süg.) ja lehtede, põhu või sõnnikuga wä-
hemate külmade wastu kaitstult, nagu hiitfintide
juures kirjeldatud. Kui mitte liig tugewad külmad
ei sunni potte aia-
st keldrisse paigutama, võivad po-
tid aeda jääda 8—10 nädalat. Tupp-
a wäheks potid
alles siis, kui tulbid on wälja ajanud 8—10 fm. pik-
kuse kasnu. See sümib kolmandal kuul peale potti
istutamist. Tuba, kuhu tulbid wäljast või keldrist
paigutatakse, ei tohi olla liig soe, waid etialgu paigu-
tatakse neid wilumasse ruumi, ning alles mõne aja
pärast kätud ruumi ajalunale.

Toas ei pea tulpe liig palju ega külma weega
kastma, kuna see mõjub halvasti õitsemis-
ele. Kastma
peab weega, millel toa temperatuur ning ainult siis,
kui mulla kuivus seda nõuab. Wilumas ruumis õitse-
wad tulbid kaha, kuna soojas ruumis kiirelt ära õit-
sewad.

Nartsiõid, tatsettid, õhonkwilid. Nende kodumaaks
on Hispaania ja Itaalia. Kuid ka meie karedas klii-
mas elawad nad warjulises kohas hästi üle talwe.
Kuid mitte üksi aias ei palu nad filmale ilusat waa-
det, waid neid saab õitsele wiia ka toas, warakawadel,
mil meil wäljas weel maa on külmanud.

Nartsiõie on palju sorte, walgeid ja kollaseid,
liht- ja täisõielisi, lihtõie ja pika, torujarnase liht-
õie (lihtõie-õie). Tatsette on walgeid ja kollaseid.
Tatsettidel on õie õiewarre küljes mitu õit, kuna
nartsiõidel üksainus. Ünemal ajal on hakanud laie-
mat poolehoidu wõitma Poetaz-nartsiõie, milline on
nartsiõie ja tatsetti ristpaarituse tulemusel. Ta õit-
seb rikkalikult ja wõrdlemisi kaua.

Nartsiõie hulka kuuluvad ka õhonkwilid, kellel
wähemad õied, kitsad rohujarnased lehed; õiewarre
kannab 2—3 õit. Õitsele ajamiseks ettevalmistatud
sibulad istutatakse potti juba warakult — augustist
oktoobrini. Potimullaks wõetakse liiwane lamamuld.

Ngasse potti istutatakse harilikult 3 sibulat, nii et nad üksteise külge ei puutuks, milleks potil peab olema tarvilik laius (14 sm.). Sibulad kaetakse mullaga üleni, ainult pikk kael võib mullast vähe väljas olla. Potte võib esialgu aeda jätta, kus neid mulla ja lehtedega ning külmade tulekul põhu ja jõnnikuga kaetakse. Talve kätte jõudmisel viiakse nad keldrisse ning kaetakse liivaga. Keldrisse jäävad nad kuni õitsele ajamiseni jaanuaris, veebruaris. Shonkville ei ole soovitatav õitsele viia enne märtsi. Peab hoolitsema, et

tud see ilus varadõitsem sinitse sibullill, kuigi enam väljas aias, kui potilillena. Siiski on ta väga kohane varajaseks õitsele viimiseks. Kõige kohajem sort varajaseks õitsele ajamiseks on *Scilla sibirica*, ilusate tumesiniste õitega. Hilisem sort on *Scilla bifolia*, mille kodumaaks on Kesk-Euroopa, millest ka meil võib igalpool aedades leida. Died on sinised, kuid leidub ka valgeid, roosaid, punaseid värviarivarieteeid. Hiliseks õitsele ajamiseks kohane on ka *Scilla campulata*, püstiseisvate hele siniste õitega, kodumaaks

Sprekelia, Jakob'i liilia.

keldris potid oleksid alati niisked. Õitsele ajamine sünnib kord-korralt. Keldrist viiakse potid esialgu vilumasse tupp, milles temperatuur ainult vähe üle nulli on. Alles 8—10 päeva pärast viiakse neid sealt kütud toa aknalauale. Üle 10—12 kraadi soojust nad ei tarvita. Õitsele ajamine taas kestab 4—6 nädalat. Õitsele ajamisega saab algust teha, kui sibul on välja ajanud tugeva kasvu (8—10 sm.) ning juured on hästi arenenud, — muidu pole lootatavaid tagajärge. Märtsis sibulaid ostes peab hoolega vaatama, kas nad on terwed. Kui sibulatel on näha väikesed ümmargused augud, — märtsis kärbsed lõukude käigud, ei lähe need sibulad mitte õitsema.

Merisibul, tähtsüüatint (*Scilla*). Laialt on tun-

on tal Hispaania ja Portugaalia.

Sibulad on väikesed. Neid istutatakse mitmekausa ühte potti. Mullasegu ja hoolitsemine on samasugune, kui hiiatintidel. Varajasi sorte saab hakata õitsele ajama jaanuari lõpupoole, kuna hilisemaid umbes kuu aega hiljem.

Lumefellukesed (*galanthus*). Aedades õitsevad nad vara, kohe peale lume minekut, meil harilikult mai algul või kehtpaigal. Potis saab neid õitsele viia märtsis, aprillis. Uuemal ajal kasvatakse suurema-öielisi sorte: *Galanthus Elwesii*, *Galanthus filicicus*; neil died on ligi poole suuremad hariliku lumefellukesel *Galanthus nivalis*'e õiest. Ühte potti istutatakse 6—10 sibulat. Mullaks võetakse hea liivane aia-

muld. Potid hoitakse parajad niisked. Hoollitsemine on samasugune, nagu hüatsintidel. Kuid potte ei tohi feldrist paigutada jooja tupp, vaid õitsele ajamine peab jündima wilumas toas, kuna lumekellusejed ei armasta jooja. Wiluma toa päikesepaistelisel ajal õitsewad nad imekenasti.

Sprekalia, Jakobiliilia. See tore lill on palju vähem tuntud, kui eelpoolkirjeldatud lilled. Ka tema eest hoollitsemine erineb tunduvalt teiste sibulliliede omast. Sprekalia kodumaaks on Lõuna-Ameerika. Eriti ilus ja otstitud sort on Sprekalia formosissima, tulipunaste sametitaoliste õitega.

Õitsele ajamiseks tarvitatakse sibulad peavad olema eriti suured ja hästi valminud. Detsembris või jaanuaris paigutatakse sibulad kuiwalt mõnesse jooja kohta, näit. ahju peale, või riputatakse kotikeses köögiahju kõrvale. Mõne nädala möödudes on märgata ühe või teise sibula juures eluawaldust, kuna õienupp

hakkab sibulakaelast välja kasvama. Siis võib neid sibulaid üsnilult või ka mitmekaup potti istutada. Mullaks võetakse kerge liivaga segatud lamamuld. Sibulad kaetakse üleni mullaga, ainult sibula kaela ots võib mullast välja paista. Potid asetatakse elu- toa aknalauale. 8—10 päeva jookkul sibulad kasvatawad rohkesti juuri ning paari nädala möödudes õitsewad nad juba. Peale äravitsemise kasvatab sibul lehti. Sellepärast istutatakse äravitsetud spreka- liad kowadel wälja aeda, kuhu nad terweks juureks jääwad. Sügisel võetakse nad maa seest wälja, ning istutatakse kastikesse liiva või mulla sisse, kuni juured ja lehed kaowad. Siis võetakse sibulad mulla seest wälja, puhastatakse ära ja hoitakse alal wilus, kuid külmamabas ruumis kuni õitsele ajamiseni. Kui mõned sibulad toas ei õitse, võib neid kowadel wälja istutada, kus nad juba mõne nädala pärast õitsema hakkawad.

H. Brauer.

Rinnalapse eest hoollitsemine.

Sama hoollitas ja piinlikult korralik, nagu jeda on rinnalapse toitmine, peab olema ka tema üldine ravi. Lõige jagedamini patustatakse selle wastu teega, et wäikest ilmatodanikku talwe ja kowadekumdel ülesliia hekkitakse, alati kartes, et ta end külmetada mõiks. Unustatakse ikka, et rinnalaste lõige juurem juurem pole mitte talwel, waid langeb just joojale aastajaale ja et see niimõisi on tingitud õieti kuumusest. Talwel jellewastu jagedasti nõrgestatakse rinnalaps walle, witaamiini- ja toidujooladewoale toiduga (liig palju manna- ja jahupudru ja liialdase juhkruga) kui ka ebatstarbekohase üldise rawiga, nii et nad juureks on haiglasjed, jagedasti rachiitise (inglise haiguse) idudega. Siis ei juuda ühitene päitjeküllane juuri ja õiget toit- rüft joodustaw marja ja aamwiljarikas aeg wigaga enam parandada. On ju eriti rachiitise mõjul tekkinud teha üldine nõrgestus, kui üldse, siis wäga raskest paranda- taw. Seda tõstasja, mis ammu teaduslikult põhjenda- tud, teawad ja hindawad emad weel liig wähe. Muidu oleks nad palju agaramad selle ikka weel wäga jage- dase haiguse ärahoidmisel. Meie ei taha siinkohal pea- tuda eriti toitmise juures, tahaks ainult niipalju welda, et just rachiitise ärahoidmiseks see peab siialdama loppja ja olema witaamiinirikas. Mõiks weel tähendada, et teha arenemiseks ja terwimiseks wäga tarwilik on toita- neid anda elawas kujus, s.o. puumilja või aamwilja näol. Kuid ka igasugused kunstiliseks valmistatud pre- paraadid ja toidujegud mõnikord päris head ja kasuli- tud on, siiski on nõndanimehatud elawad joolad ja witaamiinid, eriti ka toortoiduks wõrdlematult wäär- duslikumad.

Kui waadelda rinnalapse üldist ravi, siis tuleb esijoones arwesse toa walik ja lapse fängideke koha walik. Sellejuures peame talwekumdel mõtlema just rachiitise ärahoidmisele ja teha karastamisele. Päitje-

tiired arstiwad rachiitist. Mii siis on päite ühes kohajed woiduga lõige mõjuwamaks rachiitise ärahoidmise abi- nõuks. Ka teiste haiguste, eriti nakkushaiguste nagu nohu, gripp, kõha, mõjuwamaks waentajeks on päitje- tiired. Päitjeküllases toas ei kogu baktereid kuigi juu- rel arwul, jett päite aitab neid häwitada. Lapsele tuleb siis tuba walida, kuhu päite paistab ja lapsefängide tuleb selle lõige päitjeküllajema akna ligidale ajetada. Nimmelt ütleme „adna ligidale,“ jett jee arwamine pole õige, et lapse fäng peab seisma hästi taitstud toa nur- gas või koguni ahju juures. Wastupidi, kui wäline õht wähegi jõe ja pehme, tuleb ka aken awada, nii et päitjetüired ulatatahid õhjekohje, mitte läbi klaasi nur- wina lapse peale. Tuba peab olema muidugi hästi kõe- tud, kuid mitte liig kuum! Lapse toa parim joojus on 14—17 kraadi Roomuri järele. Päitjetüired peats wõi- milikult palju paistma last. Sunwel muidugi, eriti lõu- natundidel, peab jellega olema wäga ettewaatlik, et laps liiga ei kuumenduks. Kowadekumdel tuleb ainult walwata, et laps päitjese kões toas ei oleks liig pakfult riistetatud või liig jooja walba all. Käed ja jalad, samuti pea, ei tohi tunduda higijelt kuumad.

Peale päitjeterite on igapäewased päitjese ja õhu- arwamid lapsele hädatarwilikud. Tuba peab muidugi olema jõe, kuid hästi õhutatud. Päitjeseawarvide, tä- hendab lapse kehakeje päitjese paistmise juures tuleb muidugi toimida wäga ettewaatlikult. Eriti peab wal- wama, et naba ja peaju, eriti pealu pehme õja, n, n. fontanella, oleks hästi kaitstud. Ka filmi peab warja- ma õhjekohje päitjese eest.

Ka lapse wärste õhu kätte wõtmise wiis juurid jagedasti pead raputama. Sageasti mõiks siin ema- delst küsida, milks nad õieti sõidutawad lapseawarrit wäljas, jett õhku wajakaw laps ei jaa jeda jagedasti — ta on jeda wõrd kaetud walpade, patjade ja kardinate

taha. Kui meie lapsi taas ei hellita liigse kuumusega, kui nad seal on harjunud värskete õhuga, siis võib nende julgesti ka wäljas värsket õhku anda, kui ilm ei ole just eritiheft külm.

Rinnalapse waim, waimitatatje teda teadupärast igapäew ja wõimalikult ilka jama ajal, — ei peaks mitte kogu aeg olema 35° C. Palju parem on, kui algame wafjündinud last waimutama 35 kraadilises wees ja siis umbes nelja nädala järele hahtame aegamööda wäherdama wee soojust. Seda wõime teha nii, et kui laps on lihe kuume, alandame wee temperatuuri kolme kraadi wõrra, siis lihe nädala pärast jälle kolme kraadi wõrra jne. Sõpetame sellega, et waimutame last (kui tuba on juba ja ilu külm) 27.—28° C. soojustes wees, soojust taas ja sooja ilmaga võib aga wefi olla ka ainult 24—25° C. Jõe. Kogemused näitawad, et niijugustel, jahedamate waimudega karastatud lastel hamaste tules palju kergem on. Kui lapsel on nohu wõi ta niidid külmekand, tuleb temale anda soojem waim, lapse terweks jaanijel võib aga jälle endise temperatuuri juure üle minna. Sojatama peab, eriti külmadel talwekuudel, külmal loputuse eest peale waimutamise, niida mõned jooavitawad. Kui hahtatje last wäga karastada, võib temal, kui ta juba on lihe aastane, jaheda märja lapiga tõmmata kõrd üle helgroo. Külmad pesemised üle terwe teha mõjuwad aga nääwidele liig pingutanawalt.

Soojust taas võib aga lapse alumnist teha, kui ta end mustaks wõi märjaks tegi, küll jahedama, igatahes aga tubase soojustega weega ärapesta. Ja sellega võib juba poolaastase lapse juures algust teha. Kui aga tuba on wäga külm, on parem ka sellest hoiduda.

Nüüd mõni sõna lapse ajemest. Suled kuumendawad ja nõrgestawad keha. Nüüd ei tohiks jelle tõttu ilalgi leiduda lapse jängis. Lapse magamiskott peab olema siile ja lihe, täidetud jõhwi, meriheina wõi liht

heinaga. Wõimane on eriti terwishoidline, sest ta on odaw ja jelle tõttu võib teda jagedasti muuta, kui tõtt on jaanud mustaks wõi märjaks. Ka kotirite peab olema pestaw. Peapadi polegi tarwikul, kuni laps weel ei käi, sest rinnalapse jalg on sirge. Alles kui laps juba jookseb, võib temale anda õhuteje, ka parem jõhwiaga täidetud padjateje pea alla. Tehtis on kõige parem tarwitada willast wõi flanelltekki, mis rinnalapse peal neljakordset kottu panna, pärast juuremas jängis aga kahetorra pandud paraw on. Wäga nõrkade wõi waevalt jündinute, näiteks seitsmekuulijelt jündinute juures on ta digem mitte tarwitada liig raskest sooja tekki wõi julepaia, waid parem on nende soojust anda tase kuuma pudeli abil, mis, hoolikalt jissemähitud, asetatakse mõlemile poole. Pudeli awaus tuleb ajetada jüganwale jalutsisse ettewaatuse pärast, et korgi wõimalikul liikumisel kuuma wefi ei jattuks lapse peale. Kui jalgub oloma ihewalijelt külm, siis võib wõilase teki peale ajetada kerge udusjate padi.

Lapsewantri ostrijel, eriti kui laps omad esimesed elu kuud peab selles magama, ei tohiks ema panna paarõhtu jelle wäwvi ja ilu peale. Lapse terwis nõuab, et wanker oleks õhtu läbi lastew ja kergesti puhastatav. Sellepärast on lapse magamise ajemets kormid joowitawamad. Kormwantrid on praegu wähe näha. Ja ijegi need on jeeftpoolt paksu wahariide wõi nahaga woorderdatud. Nii ei saa ju õht pääjeda lapse teha juure. Kormwantrid mõiwad olla woorderdatud õhulij, pestawa riidega. Ka wantris leiduwad padjad ja awadustid peawad olema kergesti wäljawaõetawad ja pestawad.

Buhtus, päite, õht — need on tähtsamad eeltingimused lapse loomulikuts arenemiseks. Eriti talwekuudel tuleb emadel wakuata, et laps nende eeltingimuste puuduse all ei kannataks.

A. L.—R.

Salweriituse terwishoiust.

Enimeje loomulik kehajoosus, umbes 37° C. on täitja rippumatu kliimast, ta on sama kõrge kuuma kui külm maade elanikke. Külm maade elanikke tarwitawad oma kehajoosuse alahoidmiseks riideid, willast kateist, kuna kuumal maal seda tarwis pole. Nii on külmal Põhjamaal riituse ülesandeks hoida wahelduwa wälise temperatuuride eest kehajoosus püsivana, sest meie teha enese kaitseabinõud wälise külmal wastu ei juuda wastu panna meie talwistele külmadele ilmadele. Kuna meie teha alalõpumatult eraldab enesest soojust 1) jõddawate toitute soojendamiseks, 2) naha kaudu, 3) õhu kaudu, mida meie wälja hingame, siis on arusaadaw, kui tungiwalt meie teha nõuab sooja riitust jelloks, et alal hoida oma loomulikku soojust. Kui palawiku ajal teha ije walmistab üleliigset soojust, siis heidab ta enesest selle wälja higistamise näol.

Tähtis on walida jarnane riitus, mis alal hoiab

kehajoosuse, mis aga teda ei kuumenda ja jeeaga ei tekita higistamist, millele järgneb liig kiire jahutus. Meie riitus walmistatakse looma- ja taimeriigi saadustest. Nii siis — nahast, willast, siidist ja puuwillast ning linast. Mitte ainult riite, mille meie wälime, pole mõõduandew, waid sama tähtis on õht, mis peitub meie riituse kihtide wahel. Õht nimelt takistab liig kiiret soojuste läbikäiku meie riitest, samuti nagu meie kõetud toa soojust aitab kauemini alal hoida talwel kahetordse afna wahel peituw õht. Liig pingul olewas riituses külmekame meie sellepärast kergemini. Tähtsamalt koetud riided sijaldawad oma awaustes õhku ja on sellepärast soojamad kui liig tihedad riided; sama õhufjaldawuse tõttu on need riided ühtlasi ka kergemad. Kasutada ja will sijaldawad wõrdsemisi kõige rohkem õhku ja on sellepärast talweriituseks kõige soomitawamad.

Will on kõige rohkem tarwitataw materjal talwe-

riietuse jaoks, nii iliriietuse kui ojalit ka alusriietuse tarvis. Willal on pealegi veel see väärtuslik omadus, et ta märga ja niiskust imbus enesesse vaid aegamööda, jamuti nagu ta jeda ka eraldab aeglaselt, vastandina linajele või siidile, mis nihma või lume mõjul väga kiirelt muutuvad tihedalt keha ümbritsevaks niiskeks mähiseks. Isegi läbimärjad willajad ejuemed siialdavad ikka veel teataval määral õhku. Rehaft eraldum higi imbus willajesse riidesse palju paremini kui puuvillajesse või siidisse ja selle tõttu on nahk rohkem niiskuse eest kaitstud.

Puhas vill on, künu oma suurele õhusijaldavusele ka õige kerge, mis on tähtis nõrkadele inimestele, keda rasked riided kergesti väsitavad. Nii oleks vill kõige ideaalsem aine ka aluspejaks talvel, kuid tal on ka omad vead. Mitte kõigi inimeste nahk ei kannata willast pesu. Mõnedel tekivad sellest nahahaigused, teistel hakkab nahk tihelama. Mõned inimesed higistavad willajes aluspejus liig kergesti, mille tõttu nad kergesti külmuvad. Peale selle on willane aluspeju ka liig kulukas, kuna ta sagedase pesemise juures manub ja seega kaotab oma õhusijaldavuse. Kui teda aga vanumise kartusel liig harva vahetatakse, siis on see terwishoidlikult veel eriti kahjulik. Läbihigistanud willane pesu kaotab ka oma õhusijaldavuse ja muutub seega terwishvastajaks. Willast aluspeju võivad kanda vaid need, kes teda

jõuavad sagedasti vahetada ja uuendada. Kopsu- ja jooksu- ja haigetele on ta eriti soovitatav. Muide aga on talvine aluspeju soovitatav puuvillane, või kes jeda enesele lubada võib, ehtsasti siidist. Kunstsiid pole soovitatav. Kui willajad fleidid ja iliriided peavad alal hoidma oma täielise juujekaitse, tulevad nad hoida piinlikult puhtad. Nii alus- kui iliriietus peab talvel olema avar. Sukad ei tohi olla kitsad ega lihtikesed, kitsaste kingade eest tuleb hoiduda. Eriti need, kelle käed ja jalad kipuvad kergesti külmutama, hoidugu kitsaste kingade ja kitsaste finnaaste eest. Soolitajetagu weekindlate jalanõude eest ning ei tohi unustada, et meie kliimas talvel ainult willane jutt võimalik on. Kui paljud kopsuhaiged võlgnevad oma haiguse meie talvise temperatuuris lubamatule siidijukale ja lahtisele õhukele kingale. Saiglased ja nõrgad inimesed peaksid ennast külmal aastaajal kanna paarikihilise willase riietusega. Terved ja tugevad võivad olla julgemad, kuna ju värste õhu mõju nahale on iseenesest terve ja karastav. Pole kindlasti kujunenud üldiseid reegleid talverriietuse jaoks. See oleneb tööst, terwishest ja eluviisidest. Minult üks on kindel — moehalpuuste pärast ei tohi meie külmutada. On parem riietuda korralikult soojalt ja näida vähe paksem, kui sageduse tagaajamisel ennast korralikult alusriietusest lahti võlida ja viia hädaohtu oma terwish ja isegi elu.

Pesu korrashoidmisest.

Braegusel kallil ajal peaks iga perenaine valvel olema, et pesutagavarad piisiksid võimalikult kaua. Teatava hoollega saame meie õigesti palju kauem läbi oma pesuga. Selleks on tarvis alati valvel olla ja ikka õigel ajal väikseid wigu parandada.

Õsttarbekohane pesu korrashoidmine nõuab, et meie terve oma pesu igakord enne selle pesemist hoollega läbi vaatataks. See tähendab kõige paremini pesu sorteerimise juures, kus siis eraldatakse kõik lauapesu, tekkid ja suurrätid kui ka kätterätid ja asutakse kohe nende parandamisele. Eriti linase pesu pehmed lõngad, mis müüd veel kujukandavad küllalt tugeva aluspõhja nõelumiseks, hakkab pesus tähtsasti kullutatud. Kui kõik wigajad ja nõrgad esemed on korralikult nõelutud, alles siis võib neid pesta. Kuid on soovitatav peale pesu ja nimelt enne rullimist neid veel kord läbi vaadata ja kui tarvis, nõeluda.

Õstmine kulumise ajajärg nende pesulihvide juures on just õredad kohad, mida meie märkame, hoides eseme vastu walgust. Peemise lõngaga tulevad need kohad tihedalt ja korralikult läbi nõeluda. Tarvitatav nõel peab olema võimalikult pikk ja peenike.

Sarnaselt parandatuna püüab pesu veel kaua terveks ja näib tähtsasti korralik. Teine kulumise ajajärg algab siis, kui õredaks läinud kohal on veel ainult lõim, see on kui koelõng on läbi kulunud. Ka siin võivad osawad käed nõelumise abil imet teha. Lõng tuleb walida pehme ja kulunud koelõngale võimalikult

jarnane. Pärast osawad nõelujad oskavad koguni nustrit järele nõeluda. Kuid aitab ka harilik nõelumine, mis, kui ta on waid korralik, päästab pesulihvi jällegi tähtsasti ajaks. Kui meie oma lauapesu ja kätterätid alati niivõisi hoolja waltve all peame, püüvad nad meil korralikult ja terwed kuni nad üleni on läbi kulunud. Siis veel võime neid ümber töötada wäiksemateks korralikudeks tükkideks, millede järele igas majapidamises leidub tarvidus. Teine osa pesu tuleb parandamiseks peale pesemise, s. t. aga enne rullimist ja ja triikimist. Siia kuuluvad lahti kärijenud paelad, nõõbid ja kõik väiksemad vead nii lauapesu kui kätterätide juures. Ka nõelumised, mis osutuvad tarwilikult, tulevad toimida enne rullimist — nõelutud lohad muutuvad rullides ilusasti libedaks. Ka triibopesu tuleb nõeluda enne rullimist. Minult ihupesu paikamist ei saa ette võtta enne triikimist, sest kergegi kortjunud riie on raske korralikult paigata.

Iga parandamise ja paikamise jaoks olgu perenaisele kõigepealt wastaw materjal: paikamiseks — just hõlmis riie, müüd paras jameduses ja nõnda nimetatud pesunõel, mis peab olema lihtike ja peen; nõelumiseks — pehme niit paras jameduses, paras nõelumisenõel ja igaks juhtumiseks õige terawad käärvid. Paikamist toimitage wäikse augu juures käsitsi, juuret auu paigatakse masinaga. Kuna meie lehes hiljuti ilmus paikamise õpetus, pole tarwilik siin sellest pikemalt kõnelda.

Eristult hoolt peab iga perenaine pühendama ka jut-

tabeli. Siin on peaaugi, et augud ei sulguks kiiu juureks. Sellepärast peaks perenaine kõigile perekonnaliikmetele püüdamole panema, juttu mitte enam lenda, kui neisje tekkimud kõige väiksemgi auk, woid jeda tohe parandada wõi parandujele anda. Just juttude alal wõib hoolitujega jaanuwatada kõjst kokkuhojdu.

Sagedasti jääb lastele peju wäitjeks, kui ta weel on tähtja terve ja korralik. Lapsejärgijesi kui nad käiwad olapealt kinni, on wäga lihtne juurendada. Piendatje nad muudugi sel teel, et neile alla antatje

riiet juurde. Kui aga käijeaugud on jäänud kistjaks, arutatje olu pealt nõõbid ära ja nende ojemole tehatje nõõpaugud. Müüid wõõatje kistitene walget paela ja õmmeldatje jellele parajas kaugujes üksteijest (nii et pael täiendatks käijeaufu) 2 pesumõõpi. Need olapaelad aitawad järki parajaks teha ja jeda wõib lõpuni ära lenda.

Sagedasti jääb lastele peju wäitjeks, kui ta weel aitame palju jeks kaaja, et meie pesukapp sijaldab alati korralikku peju ja et meie pesukulu wäheneb tublisti.

Lambaliha.

Lambaliha.

Lambaliha on kõige rammujam oktoobrist jaanuarini. Soega on ta praegu just kõige parem. Doome jellepärast siinkohal mõned lambaliha walmistamijse retseptid.

Lambafritasjee.

4 naela liha (kõõletu wõi rinnatükki), 1½ toopi wett, 1 sibul, 1 loorberileht, 3 tera pipart, 3 tera inglise würtsi, 1 porgand, soola, lusika täis wõid wõi taimewõid, 1 lusika täis jahu, peterjelli.

Liha lõigatitje ilujatesje tükkidesesje, pestatje ruttu ja pannatje tulele nii palju keewa weega, et liha hästi kaetud ning lijatitje sibul, loorberileht, pipar, würtz, porgand ja sool. Kui liha on pehme (ba ei tohi liiga pehmeks keeda), pannatje pännulle 1 lusika täis jahu ja wõid ja hõõrutatje jeda tulel nii kaua, kuni jee omanad iluja, helepruuni wärwi; siis pannatje pruunistat-

tud jahu kastruli, walutatje lihat wälja keenuid liha-keem läbi hõõla jinnu hulka, pannatje ka liha jinnu jisse, lastatje weel kord üleskeeta. Lauale antatje pruunik praetud kartulitega.

Lambaliha supp.

3 naela liha, 3 toopi wett, supijuurud, soola, ½ kaalikat, 1 tassu täis krumpijid, 4 haput õuna, 1 lusika täis hapukoort.

Liha pannatje külmna weega tulele, lijatitje supijuurud ja soola ja lastatje keeda umbes kolm tundi. Wahepeal pannatje krumbid poole koobi külmna weega tulele ja lastatje pehmeks keeda. Krumpidele lijatitje pool osa lihaleemest, 4 koortud, wäikesesje tükkidesje lõigatud hapu õuna, ja ½ kükkidesesje lõigatud kaalikat. Wähehaawal lijatitje lihaleent kuni supp walmis. Dirinatje pannatje 1 lusika täis hapukoort ja jegatitje jupp jellega läbi. Liha antatje kõrwale.

Käsitöö ja riieus

Toimetanud Renate Põlendik

Käsitööb.

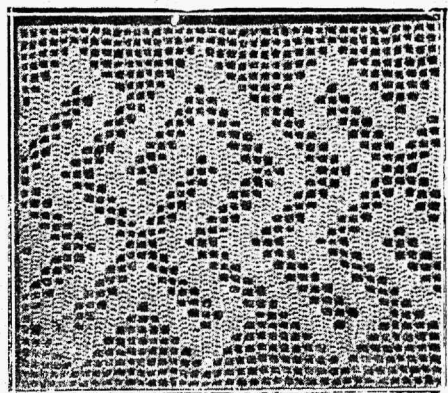
Nr. 1. Sohwapadi pleekinata linajele riidele mouline lõngadega sega- ja fidepistes. Wäriwid walitud C—B. kaardi järgi ning muustrilehel märgitud.

Nr. 2. Laudlina äär ühewärwiline mouline lõngaga. C—B. kaardi järgi nr. 583. Wõib ka teistjuguft wärwi lõnga tarwitada. Pisted muustrilehel märgitud.

Nr. 3. Liniku kaunistus ühewärwiline mouline lõngaga õmmeldud. Pisted muustrilehel märgitud.

Nr. 4. Jooneliseft koetud willane jall. Materjaliks tarmitatitje igast wärwist 50 gr. punast, halli, kollast, sirelikillat, laskroosaf ja 100 gr. helerohelift. Salli suurus on narmasteta 75×150 sm. juur. Esimejeks alatatje 20 rea laskroosaga, siis 28 rida helerohelift, 34 rida sirelikillat, 26 rida kollast, 18 rida halli, 28 rida punast. Nõnda koetatje järjestikku alates uuesti laskroosaga kuni jalli laius 75 sm. on. Narmaste pikkus on 25 sm. Salli äär on ümbritjetud

narmastega, kuna kaela wastas olew äär narmasteta jätatje (waata lht. 249).

Nr. 5. Wahepitji proow woodi pesule.

᠑᠗. 4.

Nr. 1. Kodune kleit ühemärvilijest pejuriidest. Kanditud paelaga ja kaunistatud sametipaelaga ja nõbõga. Võige lõikelehel nr. 1—10.

Nr. 2. Rinnahoidja. Kaunistatud pitsiga ja paelaga. Võige lõikelehel nr. 11—13.

Nr. 3. Püüfid. Kaunistatud pitsiga. Võige lõikelehel nr. 14—16.

Nr. 4. Võjark. Kanditud värvilise pesusjõidiga ja ühendatud pilupaelaga. Estitükki kaunistavad mollid.

Nr. 5. Kodune kleit kasest riidest. Materjaliks võib kasutada roostriidet, ruudulist ja ühemärulist. Lõige lõikelehel nr. 17—22.

Nr. 6. 14—16 aastaste tütarlapse töö-
põll hallist kolmuriidest. Lõige lõikele-
hel nr. 23—31.

Nr. 7. $\frac{3}{4}$ —2 aastase poistele särk-püks.

Nr. 8. $\frac{3}{4}$ —2 aastase poistele aluspihit ja püksid.

Nr. 9. $\frac{3}{4}$ —2 aastase tütarlapse särk-püks. Võige lõikelehel nr. 34—37.

Nr. 10. $\frac{3}{4}$ —2 aastase tütarlapse aluspihit. Võige lõikelehel nr. 32—33.

Nr. 11. 2—4 aastase poistele põll. Kanditud mürviliise riideäärtega ning ilustatud aplikatsiooni kaunistusega ja põlvikpistega.

Nr. 12. 2—4 aastase tütarlapse põll. Kanditud ja ilustatud jamuti kui poistele põll.

A-S.
ODOR'i

lõhnaõlid ja Kölniveed

Rönigsflieder

ja **Chypre.**

Jaapani-,

Oriental- ja

Divinia puudrid

ning

„**ODOR CREAM**“

on oma headuse poolest
kuulsad. — Ostke ja
proovige.

Parim naisterahva rätsepp

Talinnas

J. A. Raag

Lai tänav Nr. 6.

TAPEETE

uemates mustrites,
kõige suuremas vali-
kus ja

seinapappi

soovitab odavalt

Isak Veelmann'i

spetsiaal tapeediladu

V. Tartu maantee 22,
omas majas. Tel. 5-82

**Joonestamise-,
juurdelõikuse- ja
õmbluskool**

S. MÖLDER-KOWALENKO

Talinnas, Vene t. 12, krt. 2
postimaja vastas.

Õpilaste vastuvõtmine igal
ajal. Opetatakse: joonesta-
mist, juurdelõikamist, õmblust
kõige uuemate moodide
järel.

Kooli juhataja.

NAISTE HÄÄL'E

tellimiste vastuvõtmine
1930 a. peale on avatud

MAKSAB:

aastas 2 krooni
poolaastas 1 kr. 20 s.
üksiknumber 20 senti

Tellimisi võtavad vastu
kõik postiasutused

WS85 snõv/10

Naiste hääle №11

Lõikeleht 1929

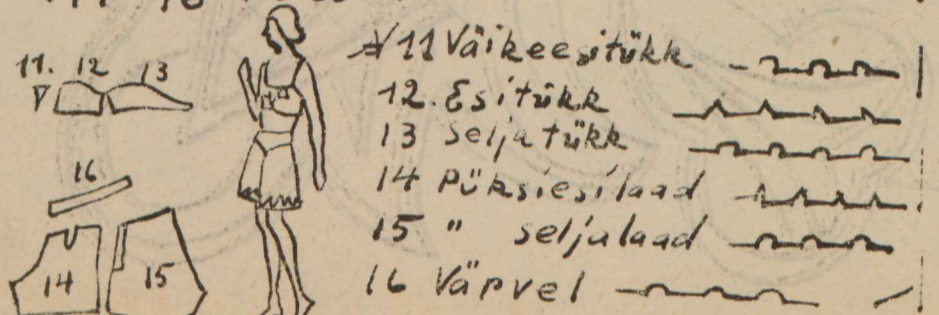
R R G

№1-10 Kodune kleit

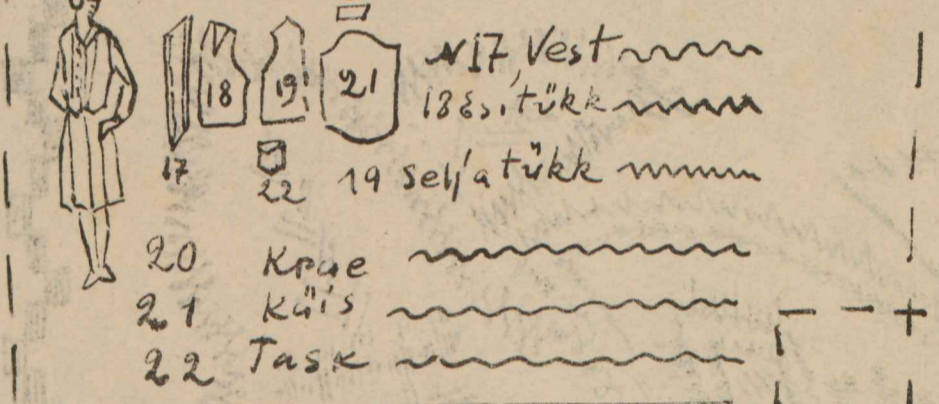

- 4. Kaeluse seljatükk
- 5. Seelik esitükk
- 6. " seljatükk
- 7. Seelik esitükk
- 8. " külletükk
- 9. " seljatükk
- 10. Käis

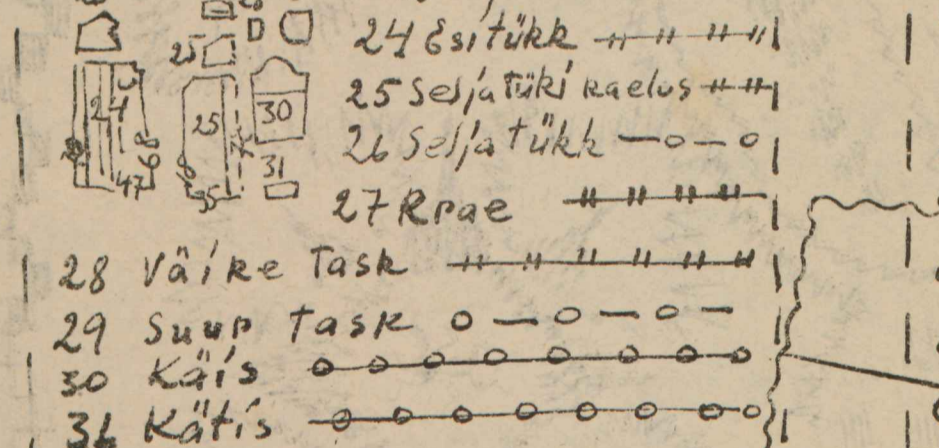
№11-13 Rinnahoidja

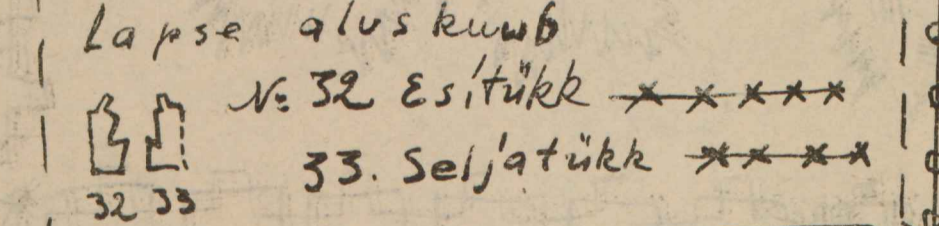
№17-22 Kodune kleit

№23-31 Töö põll

№32-33 3/4-2 a. tütar-lapse aluskomb

№34-37 3/4-2 a. tütarlapse

